სპეციალური პროექტები

მისი მეუფება*

Garland F. Byers, Jr., J.D., D.D.‡

ერთა ეპისკოპოსი, სამოციქულო დავალებით

მათიას გერუნგი, ბაბილონის დაცემა და მხედარი თეთრ ცხენზე (გამოცხადება 18:9–24; 19:11–21), მინიატიურა ოტჰაინრიხის ბიბლიიდან, დაახლ. 1530–1532. ბავარიის სახელმწიფო ბიბლიოთეკა, მიუნხენი (Cgm 8010, fol. 302v).

საზოგადოებრივ საკუთრებაში.

„და ნუ თანა-ეზიარებით საქმეთა მათ უნაყოფოთა ბნელისათა, არამედ უფროჲსღა ამხილებდითცა.“

ეფესელთა 5:11 (ძველი ქართული თარგმანი)

იმ წამიდანვე, როდესაც ქრისტემ მოციქულებს დავალება მისცა და ისინი ქვეყნიერებად წარგზავნა, რათა სახარება ექადაგათ ყველა ერისთვის,[1] ეკლესია სრულად არის ჩართული სულიერ ბრძოლაში ბნელის ძალების წინააღმდეგ, როგორც სულიერ სამყაროებში[2], ისე ფიზიკურადაც მთელს დედამიწაზე.[3] ეს ბრძოლა დროდადრო სხვადასხვა სახეს იღებდა, როგორიცაა:

(1) მტრის მიერ კანონის იარაღად გამოყენება;[4,5] (2) ცრუ წინასწარმეტყველები, რომლებიც ახალ სახარებას ქადაგებდნენ და არა იმას, რომელიც ჩვენ უფალმა ჩვენმა იესო ქრისტემ მოგვცა;[6] (3) ცრუ მოძღვრებები, მწვალებლობები და ყოველგვარი გმობა;[7] (4) მორწმუნეთა დევნა სიკვდილამდე და მოწამეობრივ აღსასრულამდე;[8] (5) ცოდვის ნორმად ქცევა ფარული ხერხებითა და ხრიკებით, რომლებიც გართობის სახით არის შექმნილი და ფართო მასების მოსაზიდად გულდასმით არის მომზადებული;[9] (6) მორწმუნეთა ყურადღების უმნიშვნელო საგნებით გაფანტვა, ამავდროულად კი თავდასხმა ყოველივე იმაზე, რაც წესიერი და წმინდაა;[10] (7) კერპთაყვანისმცემლობა და მმართველთა თაყვანისცემა;[11] (8) უდანაშაულო სისხლის დათხევა;[12] (9) სისხლისღვრის სანახაობად ქცევა;[13] (10) ღარიბთა ჩაგვრა და სიხარბე;[14] (11) მონობა და ადამიანებით ვაჭრობა;[15] (12) ოკულტიზმი, გრძნეულება და მკითხაობა;[16] (13) ტირანია და კანონზე მაღლა მდგომი მმართველები;[17] (14) გახრწნა ეკლესიის შიგნით;[18] (15) განხეთქილება და სხეულის დაყოფა;[19] (16) განდგომა ზეწოლის ქვეშ;[20] და სხვა საკითხები, რომლებიც აქ ჩამოსათვლელად მეტისმეტად მრავალია, რომლებიც ეკლესიას ეხებოდა და ხელს უშლიდა სახარების გადაცემას.[21]

ეპისკოპოსის სპეციალური პროექტები ამ საქმეს დღევანდელ დღემდე აგრძელებს. თითოეული პროექტი ეხება საკითხს, რომელიც, ეპისკოპოსის რწმენით, ეკლესიის[22] განსაკუთრებულ ყურადღებას მოითხოვს ისტორიის ამ მომენტში.[23] ზოგიერთი თხზულება, რომელიც ამ ვებგვერდზე პროექტის ფარგლებში არის დალაგებული და შეტანილი, მიმართულია მხოლოდ ათი სამეფოს რომელიმე ეკლესიისადმი ან ეკლესიებისადმი.[24] სხვა თხზულებები უშუალოდ მიმართულია სხვადასხვა თანამდებობის პირისადმი, კორპორაციისადმი, დაწესებულებისადმი და/ან სხვა პირისადმი, რომლებიც სპეციალური პროექტის საკითხში არიან ჩართულნი.[25] თხზულება, რომელიც მიმართულია ან ეკლესიის გარეთ მყოფი მესამე პირებისადმი, ან თავად ეკლესიებისადმი, შეიძლება მოიძებნოს სპეციალური პროექტების განყოფილებაში ან თხზულებათა იმ განყოფილებაში ან განყოფილებებში, რომლებიც შესაბამის ათ სამეფოს ეძღვნება.

ეპისკოპოსის პრაქტიკის თანახმად, ყველა თხზულება დანომრილია რიგითობით, მათი შექმნის თარიღის მიხედვით.[26] ყოველ თხზულებას მითითებული აქვს წყაროები და მისი ავტორიტეტები სრულად არის მოყვანილი.[27]

პროექტები

„კანონი მეფის იარაღია“

როგორ აქცევენ კანონს იარაღად ეკლესიისა და მორწმუნეთა წინააღმდეგ.

გლობალისტების გეგმა მსოფლიო ბატონობისთვის

ერთიანი მსოფლიო წესრიგი და ეკლესიის პასუხი.

შენიშვნები

1

„...მომეცა მე ყოველი ჴელმწიფებაჲ ცათა შინა და ქუეყანასა ზედა. წარვედით და მოიმოწაფენით ყოველნი წარმართნი და ნათელ-სცემდით მათ სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სულისა წმიდისაჲთა, და ასწავებდით მათ დამარხვად ყოველი, რაოდენი გამცენ თქუენ. და აჰა ესერა მე თქუენ თანა ვარ ყოველთა დღეთა და ვიდრე აღსასრულადმდე სოფლისა.“ მათე 28:18–20 (ძველი ქართული თარგმანი). „...წარვედით ყოველსა სოფელსა და უქადაგეთ სახარებაჲ ესე ყოველსა დაბადებულსა.“ მარკოზი 16:15 (ძველი ქართული თარგმანი). „...ესრეთ ჯერ-იყო ვნებად ქრისტესა და აღდგომად მკუდრეთით მესამესა დღესა. და ქადაგებად სახელითა მისითა სინანული და მოტევებაჲ ცოდვათაჲ ყოველთა მიმართ წარმართთა, იწყეთ იერუსალჱმით,“ ლუკა 24:46–47 (ძველი ქართული თარგმანი). „...მშჳდობაჲ თქუენ თანა! ვითარცა მომავლინა მე მამამან, მეცა წარგავლინებ თქუენ.“ იოანე 20:21 (ძველი ქართული თარგმანი). „არამედ მოიღოთ ძალი მოსლვასა სულისა წმიდისასა თქუენ ზედა, და იყვნეთ ჩემდა მოწამე იერუსალჱმს და ყოველსა ჰურიასტანსა და სამარიასა და ვიდრე დასასრულადმდე ქუეყანისა.“ საქმე 1:8 (ძველი ქართული თარგმანი). „და იქადაგოს სახარებაჲ ესე სასუფეველისაჲ ყოველსა სოფელსა საწამებელად ყოველთა წარმართთა, და მაშინ მოიწიოს აღსასრული.“ მათე 24:14 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო იგინი გამოვიდეს და ქადაგებდეს ყოველსა ქუეყანასა უფლისა შეწევნითა და სიტყჳსა ამის დამტკიცებითა მის მიერ, რომელნი-იგი შეუდგეს მას სასწაულნი.“ მარკოზი 16:20 (ძველი ქართული თარგმანი). „ანუ ვითარ-მე ქადაგებდენ, არა თუ წარივლინონენ? ვითარცა

წერილ არს: ვითარ შუენიერ არიან ფერჴნი მახარებელთა მათ მშჳდობია!“ რომაელთა 10:15 (ძველი ქართული თარგმანი).

ადრეული ეკლესია

„მოციქულებმა ჩვენ სახარება გვიქადაგეს უფლის იესო ქრისტესგან; იესო ქრისტემ [ეს ქმნა] ღვთისგან. მაშასადამე, ქრისტე ღვთისგან იყო მოვლენილი, მოციქულები კი ქრისტესგან. ორივე ეს დადგინება, მაშასადამე, წესრიგით მოხდა, ღვთის ნების მიხედვით. ამრიგად, მიიღეს რა თავიანთი დავალებები, სრულად დარწმუნდნენ რა ჩვენი უფლის იესო ქრისტეს აღდგომით და განმტკიცდნენ რა ღვთის სიტყვაში, სულიწმიდის სრული რწმუნებით, ისინი გავიდნენ და აუწყებდნენ, რომ ღვთის სასუფეველი მოახლოებული იყო.“ კლიმენტი რომაელი, პირველი ეპისტოლე კორინთელთა მიმართ, თ. 42, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან).

2

„შეიმოსეთ ყოვლად საჭურველი იგი ღმრთისაჲ, რაჲთა შეუძლოთ თქუენ წინა-დადგომად მანქანებათა მათ ეშმაკისათა. რამეთუ არა არს ბრძოლაჲ ჩუენი სისხლითა მიმართ და ჴორცითა, არამედ მთავრობათა მიმართ და ჴელმწიფებათა, სოფლის მპყრობელთა მიმართ ბნელისა ამის საწუთროჲსათა, სულთა მიმართ უკეთურებისათა, რომელნი არიან ცასა ქუეშე. ამისთჳს აღიღეთ ყოვლად-საჭურველი იგი ღმრთისაჲ, რაჲთა შეუძლოთ წინა-დადგომად დღესა მას ბოროტსა, და ყოველსავე იქმოდეთ, რაჲთა სდგეთ.“ ეფესელთა 6:11–13 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ ჴორციელად თუ ვიქცევით, არამედ არა ჴორციელად განწესებულ ვართ. რამეთუ საჭურველი ჩუენისა მის მჴედრობისაჲ - არა ჴორციელ არს, არამედ ძლიერ ღმრთისა მიერ დასარღუეველად ძნელოვანთა, გულის სიტყუათა დავარღუევთ და ყოველსა სიმაღლესა, ამაღლებულსა მეცნიერებასა ზედა ღმრთისასა, და წარმოვსტყუენავთ ყოველსავე ცნობასა მორჩილებად ქრისტესა...“ 2 კორინთელთა 10:3–5 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ მის მიერ დაებადა ყოველივე ცათა შინა და ქუეყანასა ზედა, ხილულნი და არა-ხილულნი, ანუ თუ საყდარნი, ანუ თუ უფლებანი, გინა თუ მთავრობანი, გინა თუ ჴელმწიფებანი, - ყოველივე მის მიერ და მისა მიმართ დაებადა.“ კოლასელთა 1:16 (ძველი ქართული თარგმანი). „აჰა მე მიგავლინებ თქუენ, ვითარცა ცხოვართა შორის მგელთა. იყვენით უკუე მეცნიერ, ვითარცა გუელნი, და უმანკო, ვითარცა ტრედნი.“ მათე 10:16 (ძველი ქართული თარგმანი). „მოიღუაწე ღუაწლი იგი კეთილი სარწმუნოებისაჲ...“ 1 ტიმოთეს 6:12 (ძველი ქართული თარგმანი). „შენ უკუე ჭირი დაითმინე, ვითარცა კეთილმან მოღუაწემან ქრისტე იესუჲსმან. არავინ მოღუაწე შეეყოფვის სოფლისა საქმეთა, რაჲთა ერისთავსა მას სათნო-ეყოს.“ 2 ტიმოთეს 2:3–4 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო მიქაელ მთავარანგელოზი ოდეს-იგი ეშმაკსა მას ეშჯოდა და ეტყოდა მოსეს ჴორცთათჳს, ვერ იკადრა საშჯელი გმობისაჲ მოწევნად მის ზედა, არამედ ჰრქუა: შეგრისხენინ შენ უფალმან!“ იუდას 9 (ძველი ქართული თარგმანი). „ვიცი

კაცი ქრისტეს მიერ უწინარეს ათოთხმეტისა წლისა, გინა თუ ჴორცითა, არა ვიცი, გინა თუ თჳნიერ ჴორცთასა, არა ვიცი, ღმერთმან იცის, აღიტაცა ესევითარი კაცი ვიდრე მესამედ ცადმდე. და ვიცი ესევითარი კაცი, გინა თუ ჴორცითა გინა თუ გარეშე ჴორცთასა, არა ვიცი, ღმერთმან იცის, რამეთუ მიიტაცა სამოთხედ და ესმნეს უთქუმელნი სიტყუანი, რომელ არა ჯერ-არიან კაცთა სიტყუად.“ 2 კორინთელთა 12:2–4 (ძველი ქართული თარგმანი). (ეს გვიჩვენებს, რომ სულიერ სამყაროსა და ზეციურ სფეროებს მრავალი განზომილება აქვს.) „და გარდარეულებითა ამით გამოცხადებათაჲთა რაჲთა არა აღვიმაღლო...“ 2 კორინთელთა 12:7 (ძველი ქართული თარგმანი). „აჰა, ესერა, უფლისა ღმრთისა შენისანი, არიან ცანი და ცანი ცათანი, ქუეყანაჲ და ყოველ, რაჲ არს მას შინა.“ მეორე რჯული 10:14 (ძველი ქართული თარგმანი). „და თუ ჭეშმარიტად დაიმკჳდროს ღმერთმან კაცთა შორის ქუეყანასა ზედა, უკუეთუ ცანი ცათანი ვერ შემძლებელ არიან შენდა, აწ ვითარმე სახლი ესე, რომელ აღვაშენე სახელისა შენისა, იყოს საყოფელად შენდა?“ 3 მეფეთა 8:27 (ძველი ქართული თარგმანი). ნეემია 9:6 – ამ მუხლში ღმერთი აღიარებულია ერთადერთ უფლად, რომელმაც შექმნა ცა, ცათა ცა და მთელი მათი მხედრობა (ეს მუხლი ძველი ქართული ბიბლიის ციფრულ ტექსტში არ არის; აქ მისი შინაარსი მოკლედ არის გადმოცემული). „აქებდით მას ცანი ცათანი და წყალნი ზესკნელს ცათანი,“ ფსალმ. 148:4 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო „აღსლვაჲ იგი“ რაჲ-მე არს, არა თუ ესე, რამეთუ შთაჴდა იგი პირველად ქუესკნელთა ქუეყანისათა? რომელი გარდამოჴდა, იგივე არს, რომელი ამაღლდა ზედა ყოველთა ცათა, რაჲთა აღავსნეს ყოველნი.“ ეფესელთა 4:9–10 (ძველი ქართული თარგმანი). „კურთხეულ არს ღმერთი და მამაჲ უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესი, რომელმან მაკურთხნა ჩუენ ყოვლითა კურთხევითა სულიერითა ცათა შინა ქრისტეს მიერ.“ ეფესელთა 1:3 (ძველი ქართული თარგმანი). „რომელ ქმნა ქრისტეს თანა, რამეთუ აღადგინა იგი მკუდრეთით და დასუა მარჯუენით მისა ზეცათა შინა, უზეშთაეს ყოველთა მთავრობათა და ჴელმწიფებათა და ძალთა და უფლებათა და ყოვლისავე სახელისა, რომელ სახელ-დებულ არს არა ხოლო თუ ამას სოფელსა, არამედ მერმესაცა მას.“ ეფესელთა 1:20–21 (ძველი ქართული თარგმანი). „მივის ჩუენ მღდელთმოძღუარი დიდი, რომელმან განვლნა ცანი, იესუ, ძე ღმრთისაჲ, შევიკრძალოთ აღსარებაჲ იგი მისა მართლ.“ ებრაელთა 4:14 (ძველი ქართული თარგმანი).

ადრეული ეკლესია

„მაშ, იზრუნეთ, რომ ხშირად შეიკრიბოთ ღვთისთვის მადლობის შესაწირად და მისი ქების გამოსაცხადებლად. რადგან, როცა ხშირად იკრიბებით ერთსა და იმავე ადგილას, სატანის ძალები ნადგურდება...“ იგნატე ანტიოქიელი, ეპისტოლე ეფესელთა მიმართ, თ. 13, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან).

3

„და ჰრქუა უფალმან ეშმაკსა მას: ვინა მოხუალ შენ? მიუგო ეშმაკმან მან და ჰრქუა: მომივლიეს ყოველი ქუეყანაჲ და განმივლიეს ცასა ქუეშე და აწ აქა ვარ.“ იობი 1:7 (ძველი ქართული თარგმანი). „და გამოვიდა ეშმაკი იგი უფლისაგან და დასდვა იობს წყლულებაჲ ბოროტი ფერჴითგან ვიდრე თავადმდე და შეჭურა იგი ფაქლითა.“ იობი 2:7 (ძველი ქართული თარგმანი). „და აღდგა შემასმენელი ეშმაკი ისრაჱლსა ზედა და აღძრა დავით აღრაცხად ისრაჱლისა.“ 1 ნეშტთა 21:1 (ძველი ქართული თარგმანი). „და მიჩუენა მე უფალმან იისუ, მღდელი დიდი, მდგომარე წინაშე პირსა ანგელოზისა უფლისასა და ეშმაკი უდგა მარჯუენით მას წინააღგომად მისსა.“ ზაქარია 3:1 (ძველი ქართული თარგმანი). „და აღიმსთო მსახურმან ელისესმან და, აჰა, ერი ძლიერი მოახლებულ იყო გარემო ქალაქსა მას, ჰუნეები და ეტლები. და ჰრქუა მას ყრმამან: უფალო, რამე ვყოთ? და ჰრქუა ელისე: ნუ გეშინინ, რამეთუ ჩუენ თანა უმრავლესნი არიან ვიდრე მათ თანა. და თაყუანის-სცა უფალსა ელისე, ილოცვიდა და თქუა: უფალო, განუხვენ თუალნი ამის ყრმისანი, რათა იხილოს. და განუხუნა უფალმან თუალნი მისნი და იხილა და, აჰა, მთა იგი სავსე იყო ჰუნებითა და ეტლებითა ცეცხლისათა გარემოს ელისესა.“ 4 მეფეთა 6:15–17 (ძველი ქართული თარგმანი). „მაშინ ნაბუქოდონოსორ აღივსო გულისწყრომითა და შესახედავი პირისა მისისა იცვალა სედრახს ზედა, მისაქს, ავდენაქოს, და თქუა აღგზნებად საჴმილი შჳდწილად, ვიდრე არა სრულიად აღატყდეს, და მამრთა, ძლიერთა ძალითა, ჰრქუა, შემკრველთა სედრახ, მისახ, ავდენაღოჲსთა, შეთხევაჲ საჴმილისა მიმართ ცეცხლისაჲსა მგზებარისა. მაშინ მამრნი იგი შეიკრნეს სარავარებისა თანა მათისა, და ტიარებისა, და პერიკნიმებისა და შესამოსლებისა მათისა. და შევარდეს შორის საჴმილისა ცეცხლისაჲსა მგზებარისა, ვინათგან სიტყუა მეფისა უფროს განძლიერდა და საჴმილი აღეტყინა შჳდწილ უმეტეს. და კაცთა მათ შემასმენელთა სედრაქ მისაქ, ავდენაქოჲსთა მოსწყუედდა მათ ალი ცეცხლისაჲ გარემოს და მამრნი იგი, სედრაქ, მისაქ და აბედნაქო, შეცჳვეს საშუალ საჴმილისა ცეცხლისაჲსა მგზებარისა შეკრულნი. ... და ნაბუქოდონოსორსა ესმა მგალობელთა და დაუკჳრდა. და აღდგა სწრაფისა თანა და ჰრქუა დიდ-დიდთა თჳსთა: არა მამრნი სამნი შევსთხიენითა საშუალ ცეცხლისა შებორკილებულნი? და ჰრქუეს მეფესა: ჭეშმარიტად, მეფე. და მიმგებელმან თქუა მეფემან: ხოლო ვითარმე ვხედავ მამრთა ოთხთა ჴსნილთა და მოარულთა საშუალ ცეცხლისა და განყოფილებაჲ არა არს მათ შორის? და ხილვაჲ მეოთხისაჲ მსგავს არს ძისა ღმრთისა.“ დანიელი 3:19–23, 91–92 (ძველი ქართული თარგმანი). „მაშინ მეფემან თქუა, და მოიყვანეს დანიელი და შთააგდეს იგი მღჳმესა ლომთასა. და ჰრქუა მეფემან დანიილსა: ღმერთმან შენმან, რომლისა შენ მიმდემად მკუთნველ ხარ, მან განგარინენ შენ. და მოიღეს ლოდი დიდი და დასდვეს პირსა ზედა მღჳმისასა. და დაჰბეჭდა მეფემან ბეჭდისა მიერ მისისა და ბეჭდისა მიერ დიდებულთა მისთაჲსა, რაჲთა არ შეიცვალოს საქმე დანიელის ზედა. და წარვიდა მეფე სახიდ თჳსსა და დაწვა უსეროდ, და სანოაგენი არა მოართუნეს მას, და ძილი განეყენა მისგან. და დაჴშნა ღმერთმან პირნი მათ ლომთანი და არა შეეხნეს დანიელს. მაშინ მეფე აღდგა განთიად სანთლითა და სწრაფისა მიერ მოვიდა მღჳმესა მას ლომთასა. და მიახლებასა მისსა მღჳმისა მიმართ, ჴმა-უყო დანიილსა ძლიერითა ჴმითა. და მიუგო მეფემან და

ჰრქუა დანიელს: დანიილ, მონაო ღმრთისა ცხოველისაო, ღმერთმან შენმან, რომლისა განმკუთვნელ ხარ მიმდემად, უკეთუ შეუძლო განრინებაჲ შენი პირისაგან ლომთასა? და ეუბნა დანიელ მეფესა და თქუა: მეფე, საუკუნეთა ცოცხლებდ! ღმერთმან ჩემმან მოავლინა ანგელოზი თჳსი და დაჴშნა პირნი ლომთანი და არა განმრყუნეს მე, რამეთუ წინაშე მისსა სიწრფოება ჩემი იპოვა და წინაშე შენსაცა, მეფე, შეცოდება არა ვყავ.“ დანიელი 6:17–23 (ძველი ქართული თარგმანი). „და თქუა ჩემდა მომართ: ნუ გეშინინ, დანიელ, რამეთუ დღითგან პირველით, რომლით მიეც გული შენი გულისხუმის-ყოფად და ძჳრის-ხილვად წინაშე უფლისა ღმრთისა შენისა, სასმენელ ექმნეს სიტყუანი შენნი. და მე მოვედ სიტყუათა შინა შენთა. და მთავარი მეფობისა სპარსთაჲსაჲ დგა წინააღმდგომად ჩემდა ოცდაერთსა დღესა. და, აჰა, მიხაილ, ერთი მთავართაგანი პირველთაჲ მოვიდა შეწევნად ჩემდა. და იგი დაუტევე მუნ მთავარსა თანა მეფობისა სპარსთაჲსასა.“ დანიელი 10:12–13 (ძველი ქართული თარგმანი). „და შეუჴდა ეშმაკი იუდას, რომელსა ერქუა ისკარიოტელ და იყო იგი რიცხჳსაგან ათორმეტთაჲსა.“ ლუკა 22:3 (ძველი ქართული თარგმანი). „და იყო, ვითარ წარვიდოდეთ ჩუენ ლოცვად, მჴევალი ვინმე წინა შემემთხჳა ჩუენ, რომლისა თანა იყო სული პითონი, რომელ არს მისნობისაჲ, რომლისაგან სარეწავი დიდძალი შეუვიდოდა უფალთა მისთა მისნობითა მისითა. ესე მისდევდა პავლეს და ჩუენ, ჴმობდა და იტყოდა: ესე კაცნო მონანი არიან ღმრთისა მაღლისანი, რომელნი გახარებენ თქუენ გზათა ცხორებისათა. და ამას ჰყოფდა დღეთა მრავალთა. განრისხნა პავლე და მიექცა სულსა მას უკეთურსა და ჰრქუა: გამცნებ შენ სახელითა იესუ ქრისტესითა განსლვად მაგისგან. და განვიდა მასვე ჟამსა. ვითარცა იხილეს უფალთა მათ დედაკაცისათა, რამეთუ განსრულ იყო სასოებაჲ სარეწავისა მათისაჲ, შეიპყრნეს პავლე და შილა და მიზიდვიდეს მათ ურაკპარაკად მთავართა მათთა. და მიჰგუარნეს იგინი ერისთავთა მათ და ჰრქუეს: ესე კაცნი აღსძრვენ ქალაქსა ამას ჩუენსა, ჰურიანი არიან და მითხრობენ სჯულსა, რომელი არა ჯერ-არს ჩუენდა დავსდებად, არცა ქმნად, რამეთუ ჩუენ კაცნი ჰრომნი ვართ. და შეკრბებოდა ერი მათ ზედა. და ერისთავთა მათ მოაპეს სამოსელი მათი და უბრძანეს კუერთხითა ცემაჲ.“ საქმე 16:16–22 (ძველი ქართული თარგმანი). „განიფრთხვეთ, მღჳძარე იყვენით, რამეთუ წინა-მოსაჯული თქუენი ეშმაკი ვითარცა ლომი მყჳრალი მიმოვალს და ეძიებს, ვინმცა შთანთქა.“ 1 პეტრეს 5:8 (ძველი ქართული თარგმანი). „და იქმნა ბრძოლაჲ ცათა შინა: მიქაელ და ანგელოზნი მისნი ჰბრძოდეს ვეშაპსა მას, და ვეშაპი და ანგელოზნი მისნი ებრძოდეს მათ. და ვერ შეუძლო და არცაღა ეპოვა მას ადგილი ცათა შინა. და გარდამოვარდა ვეშაპი იგი დიდი, გუელი დასაბამისაჲ, რომელსა ეწოდების ეშმაკი და სატანა, რომელი აცთუნებს ყოველსა სოფელსა; გარდამოვარდა ქუეყანად და ანგელოზნი მისნი მის თანა გარდამოცჳვეს. და მესმა ჴმაჲ დიდი ცათა შინა, რომელი იტყოდა, ვითარმედ: აწ იქმნა მაცხოვარებაჲ და ძალი და სუფევაჲ ღმრთისა ჩუენისაჲ და ჴელმწიფებაჲ ქრისტეს მისისაჲ, რამეთუ გარდამოვარდა შემასმენელი ძმათა ჩუენთაჲ, რომელი შეასმენდა მათ წინაშე ღმრთისა ჩუენისა დღე და ღამე. და მათ სძლეს მას სისხლითა მით კრავისაჲთა და სიტყჳთა წამებისა მისისაჲთა და არა შეიყუარნეს სულნი მათნი ვიდრე სიკუდილადმდე. ამისათჳს იხარებდით ცანი და

ყოველნი დამკჳდრებულნი მას შინა. ვაჲ არს ქუეყანისა და ზღჳსა, რამეთუ გარდამოჴდა ეშმაკი თქუენდა მომართ სავსე გულისწყრომითა დიდითა, რამეთუ უწყის, ვითარმედ მცირედი ჟამი უც მას.“ გამოცხადება 12:7–12 (ძველი ქართული თარგმანი). „და განრისხნა ვეშაპი იგი დედაკაცისა მისთჳს და წარვიდა ბრძოლის-ყოფად სხუათა მათ თანა თესლისა მისისათა, რომელნი იმარხვენ მცნებასა ღმრთისასა და აქუს წამებაჲ იესუჲსი.“ გამოცხადება 12:17 (ძველი ქართული თარგმანი). „და მიეცა მას ბრძოლისაცა ყოფად წმიდათა მიმართ და ძლევად მათდა; მიეცა მას ჴელმწიფებაჲ ყოველსა ზედა ტომსა და ერსა, და ენასა და ნათესავსა.“ გამოცხადება 13:7 (ძველი ქართული თარგმანი).

4

„ნუ დადგებით შენ წინაშე საყდარი უსჯულოებისა, რომელნი იქმან შრომასა ბრძანებულსა ზედა. მოინადირონ სული მართლისა და სისხლსა უბრალოსა ბრალეულ-ჰყოფდენ.“ ფსალმ. 93:20–21 (ძველი ქართული თარგმანი). „ვაჲ მწერალთა უკეთურებისათა, რამეთუ წერდენ რაჲ, უკეთურებასა წერენ, მიმდრეკელნი მშჯავრსა გლახაკთასა, აღმტაცებელნი საშჯელსა დავრდომილთა ერისა ჩემისათასა, რაჲთა იყვნენ მათდა ქურივი დასატაცებელად და ობოლი წარსატყვენელად.“ ესაია 10:1–2 (ძველი ქართული თარგმანი). „უბრძანა ფარაო ყოველსა ერსა თჳსსა და ჰრქუა: ყოველი წული, რომელი შვიან ებრაელთა, მდინარესა შთასთხევდით და ყოველსა ქალსა აცხოვნებდით.“ გამოსვლა 1:22 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ეტყოდა ამან მეფესა არტაქსექს მარდოქესთჳს და ისრაილთათჳს და თქუა: არს ერთი ნათესავი განთესული ყოველთა შორის სამეფოთა შენთა - ერი მბრძოლი და ურჩი. ხოლო სჯულნი მათნი უცხო არიან სხვათა ნათესავთასა და სჯულსა შენსა, მეფე, არა ისმენენ და არცა ერჩიან, რაჲ-იგი იგი შენ უბრძანე მათ, შეურაცხ-ჰყოფენ სჯულსა და ბრძანებასა სპარსთა, უჟიკთასა საჴსენებელად დიდებისა შენისა, მეფე, გაუწყებთ შენ, ყოველთა შორის თესლთა არა შეჰგავს მეფესა დატევება მათი აწ, უკუეთუ ჯერ-უჩნდეს უფალსა ჩუენსა და კეთილ არს სასჯელი ესე გულსა მისსა, ბრძანენ მეფემან წარწყმედა მათი და მომეც მე ნათესავი იგი წარწყმედად. და მე დავსწერო ფასისსაცავსა მეფისათჳს ჩემი ვეცხლი ბევრი ტალანტი.“ ესთერი 3:8–9 (ძველი ქართული თარგმანი). „და წარუძღვანეს წიგნები იგი ჴელითა მალედმსრბოლთაგან არტაქსექსისა სამეფოსა განრყვნად ყოველი ნათესავი ჰურიათა მეათოთხმეტესა თთვესა ადარისასა, რომელ არს იგრიკა, და იავარის-ყოფად ნაყოფთა მათთა.“ ესთერი 3:13 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ქადაგი ჴმობდა ძლიერებისა თანა: თქუენ გეტყჳ, ნათესავთა, ერთა, ტომთა, ენათა, რომელსაცა ჟამსა გესმასყე ჴმისა საყჳრისა, სასტჳნველისა და ქნარისა, სამჳკისა, და საფსალმონისა, და თანმეჴმეობისა და ყოვლისა ნათესავისა მუსიკთაჲსა, დამრდომთა თაყვანის-ეცით ხატსა ოქროსასა, რომელი აღდგა ნაბუქოდონოსორ მეფემან. და რომელმანცა არა თაყუანის-სცეს, მასვე ჟამსა შევარდეს საჴმილისა მიმართ ცეცხლისაჲსა მგზებარისა.“ დანიელი 3:4–6 (ძველი ქართული თარგმანი). „...და მეწესენი და სატრაპესნი ეძიებდეს პოვნად მიზეზსა ძჳნად დანიელისსა მეფობისაგან. და ყოველი მიზეზი და ცთომაჲ ვერ პოეს ძჳნად მისსა, რამეთუ სარწმუნო იყო. და თქუეს მეწესეთა მათ: ვერ ვპოოთ მიზეზი ძჳნად დანიილისა თჳნიერ შჯულიერთა შორის ღმრთისა მისისა თანა. მაშინ მეწესენი

სატრაპესნი წარმოუდგეს მეფესა და ჰრქუეს მას: დარიე მეფე, საუკუნეთა ცოცხლებდ! თანაზრახვა-ყვეს ყოველთა სპათმთავართა და სატრაპესთა მეფობისა შენისა ზედა და ვპატოსთა, და ადგილისმთავართა დადგინებად დგომათა მეფობრივითა და განძლიერებად განსაზღვრა, რაჲთა რომელმანცა ითხოოს თუ თხოაჲ ყოვლისაგანვე ღმრთისა და კაცისა ვიდრე დღეთამდე ოცდაათთა, გარნა თჳნიერ შენსა, მეფე, შევარდეს მღჳმესა ლომთასა.“ დანიელი 6:5–8 (ძველი ქართული თარგმანი). „მიუგეს ჰურიათა და ჰრქუეს მას: ჩუენ სჯული გუაქუს და, სჯულისა ჩუენისაებრ თანა-აც სიკუდილი, რამეთუ თავი თჳსი ძედ ღმრთისა ყო.“ იოანე 19:7 (ძველი ქართული თარგმანი). „არამედ რაჲთა არა უფროჲს განითქუას ერსა შორის, შინებით უთქუმიდეთ მათ, რაჲთა არა უთხრობდენ სახლითა ამით არავის კაცსა. და მოუწოდეს მათ და ამცნეს ყოვლითურთ არა სიტყუად, არცა სწავლად სახელითა იესუჲსითა.“ საქმე 4:17–18 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ვითარცა არა პოვნეს იგინი, მიითრევდეს იასონს და სხუათა ვიეთმე ძმათა მთავართა წინაშე ქალაქისათა და ღაღადებდეს, ვითარმედ: რომელთა ყოველი სოფელი აღუშფოთებიეს, იგინი აქაცა მოსრულ არიან, რომელნი შეუწყნარებიან იასონს, და ესე ყოველნი წინააღმდგომსა კეისრისა ბრძანებათასა იქმან, მეუფესა სხუასა იტყჳან ყოფად, იესუს.“ საქმე 17:6–7 (ძველი ქართული თარგმანი). „რადგან, რაც აქამდე არასოდეს მომხდარა, ღვთისმოსავთა მოდგმა ახლა დევნას განიცდის და აზიაში ახალი განკარგულებებით არის დევნილი. რადგან ურცხვი დამსმენები და სხვისი ქონების მოსურნენი, განკარგულებებს საბაბად იყენებენ რა, ღიად ძარცვავენ დღე და ღამე და აცარცვავენ მათ, ვისაც არავითარი დანაშაული არ ჩაუდენია.“ მელიტონ სარდელი, ციტირებული: ევსები კესარიელი, საეკლესიო ისტორია 4.26.5, თარგმ. Arthur Cushman McGiffert, კრებულში *Nicene and Post-Nicene Fathers*, მე-2 სერია, ტ. 1, რედ. Philip Schaff და Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1890) (ნათარგმნია NPNF2 1-ის ინგლისური ტექსტიდან). „რა არის ამ განაჩენის საფუძველი? რატომ დასაჯე ეს კაცი, რომელიც არც მემრუშეა, არც მეძავი, არც კაცისმკვლელი, არც ქურდი, არც ავაზაკი და არც რაიმე დანაშაულშია მხილებული, არამედ მხოლოდ აღიარა, რომ ქრისტიანის სახელით იწოდება?“ იუსტინე მოწამე, მეორე აპოლოგია, თ. 2, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან). „ის კრძალავს, რომ მათ, როგორც უდანაშაულოებს, ეძებდნენ, და ბრძანებს, რომ ისინი, როგორც დამნაშავენი, დაისაჯონ.“ ტერტულიანე, აპოლოგია, თ. 2, თარგმ. S. Thelwall, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 3-ის ინგლისური ტექსტიდან).

5

ქვემოთ მოყვანილი ციტატები გვიჩვენებს შემთხვევებს, როდესაც კანონი მართალი მიზნით გამოიყენება: უდანაშაულო სიცოცხლის დასაცავად და ქონების ქურდობისა და სხვა უკანონო ქმედებების წინააღმდეგ, რომლებიც ზიანს აყენებს სხვა ადამიანებს ან მოქალაქეთა ცხოვრებაში არასტაბილურობასა და დაუცველობას იწვევს. ეს უნდა დავუპირისპიროთ იმ შემთხვევებს, როდესაც კანონი იარაღად გამოიყენება ხალხის

წინააღმდეგ, რათა მმართველი კლასი მოქალაქეთა ხარჯზე გასუქდეს, რათა მოქალაქეები ჩაგრონ და მათ ღვთისგან მინიჭებული უფლებები მოჰპარონ, და რასაც შედეგად მოჰყვება მოქალაქეთა სრული დამონება იმ მცირერიცხოვანთა სასარგებლოდ, რომლებიც ამ სოფლის ღმერთს ბატონს უწოდებენ („...რომელთანი-იგი ღმერთმან ამის სოფლისათა დაუბრმნა გონებანი ურწმუნოთანი...“ 2 კორინთელთა 4:4 (ძველი ქართული თარგმანი)). „რამეთუ მთავარნი იგი არა არიან საშინელ კეთილის მოქმედთა, არამედ ბოროტის მოქმედთა. გნებავს თუ, რაჲთა არა გეშინოდის ჴელმწიფებისაგან? კეთილსა იქმოდე და მოიღო ქებაჲ მისგან, რამეთუ ღმრთის მსახური არს შენდა კეთილისათჳს. ხოლო უკუეთუ ბოროტსა იქმოდი, გეშინოდენ, რამეთუ არა ცუდად ჴრმალ აბს; რამეთუ ღმრთის მსახურ არს შენდა, რისხვისათჳს შურის მეძიებელ ბოროტის მოქმედთათჳს.“ რომაელთა 13:3–4 (ძველი ქართული თარგმანი). „დაემორჩილენით უკუე ყოველსავე კაცობრივსა დაბადებულსა უფლისათჳს: გინა თუ მეფესა, რამეთუ ყოველთა ზედა არს; გინა თუ მთავართა, ვითარცა მის მიერ მოვლინებულთა შურის მეძიებელად ბოროტის მოქმედთათჳს, ხოლო მაქებელად კეთილის მოქმედთათჳს.“ 1 პეტრეს 2:13–14 (ძველი ქართული თარგმანი). „გლოცავ უკუე ყოვლისა წინა, რაჲთა ჰყოფდე ვედრებასა, ლოცვასა, თაყუანის-ცემასა და მადლობასა ყოველთა კაცთათჳს, მეფეთათჳს და ყოველთა მთავართა, რაჲთა მშჳდობით და მყუდროებით ვცხონდებოდით ყოვლითა ღმრთის მსახურებითა და სიწმიდითა,“ 1 ტიმოთეს 2:1–2 (ძველი ქართული თარგმანი). „მსაჯული და განმგებელნი და მწიგნობარნი დაიდგინნე თავისა შენისა ყოველთაგან ნათესავთა შენთა ყოველთა მათ ქალაქთა, რომელ-იგი უფალმან ღმერთმან შენმან, რომელმან მოგცეს შენ და შჯიდე ერსა მას სიმართლისა საშჯელითა, ნუ გარდასდრეკ სასჯელსა, ნუცა შჯით თუალხუმით, ნუცა მიიღებ ქრთამსა, რამეთუ ძღუენმან და ქრთამმან დაუყვნის თუალნი ბრძენთანი და გარდაიქცინის სიმართლისანი. სიმართლით სამართალსა შეუდეგით, რათა სცხონდეთ და შეხვიდეთ და დაიმკვიდროთ ქუეყანაჲ იგი, რომელ უფალმან ღმერთმან შენმან მოგცეს შენ.“ მეორე რჯული 16:18–20 (ძველი ქართული თარგმანი).

ადრეული ეკლესია

„მაშასადამე, მიწიერი ხელისუფლება ღვთის მიერ არის დადგენილი ერთა სასიკეთოდ, და არა ეშმაკის მიერ, რომელიც არასოდეს ისვენებს და, უფრო მეტიც, ვერ იტანს, რომ ერებიც კი მშვიდად ცხოვრობდნენ, – რათა ადამიანური ხელისუფლების შიშით ადამიანებმა ერთმანეთი თევზებივით არ შეჭამონ, არამედ კანონების დადგენით ერთა შორის ბოროტების სიჭარბე ალაგმონ.“ ირინეოს ლიონელი, მწვალებლობათა წინააღმდეგ 5.24.2, თარგმ. Alexander Roberts და William Rambaut, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან). „რადგან სიმამაცე, რომელიც ომში სამშობლოს ბარბაროსებისგან იცავს, ან შინ სუსტებს, ან ამხანაგებს ავაზაკებისგან იცავს, სავსეა სამართლიანობით...“ ამბროსი მედიოლანელი, სასულიერო პირთა მოვალეობების შესახებ 1.27.129, თარგმ. H. de Romestin, კრებულში *Nicene and Post-Nicene Fathers*,

მე-2 სერია, ტ. 10, რედ. Philip Schaff და Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1896) (ნათარგმნია NPNF2 10-ის ინგლისური ტექსტიდან).

6

„ეკრძალენით ცრუ-წინასწარმეტყუელთაგან, რომელნი მოვიდოდიან თქუენდა სამოსლითა ცხოვართაჲთა, ხოლო შინაგან იყვნენ მგელ მტაცებელ.“ მათე 7:15 (ძველი ქართული თარგმანი). „და მრავალნი ცრუ-წინაწარმეტყუელნი აღდგენ და აცთუნებდენ მრავალთა.“ მათე 24:11 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ აღდგენ ქრისტე-მტყუვარნი და ცრუ-წინაწარმეტყუელნი და ჰყოფდენ სასწაულებსა დიდ-დიდსა და ნიშებსა, ვიდრე ცთუნებადმდე, უკუეთუმცა ვითარ შეუძლეს, რჩეულთა მათცა.“ მათე 24:24 (ძველი ქართული თარგმანი). „მიკჳრს, რამეთუ ესრეთ ადრე გარდაიქცევით მისგან, რომელმან-იგი გიჩინნა თქუენ მადლითა ქრისტესითა, სხუად სახარებად, რომელ სხუაჲ არა არს, გარნა არიან ვინმე, რომელნი აღგძრვენ თქუენ და ჰნებავს გარდაქცევად სახარებაჲ იგი ქრისტესი. არამედ დაღათუ ჩუენ, გინა თუ ანგელოზი ზეცით გახარებდეს თქუენ გარეშე მისსა, რომელი-იგი გახარეთ თქუენ, შეჩუენებულ იყავნ!“ გალატელთა 1:6–8 (ძველი ქართული თარგმანი). „უკუეთუ რომელი-იგი მოვიდეს და სხუასა იესუს ქადაგებდეს, რომელი არა ვქადაგეთ, გინა სხუაჲ სული მოაქუნდეს, რომელი არა მიიღეთ, გინა სახარებაჲ სხუაჲ, რომელი არა შეიწყნარეთ, კეთილად სამე ჰყავთ.“ 2 კორინთელთა 11:4 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ ეგევითარნი იგი ცრუ-მოციქულნი, მუშაკნი ზაკულნი, გარდაიცვალნიან მოციქულად ქრისტესად. და არა საკჳრველ არს, რამეთუ თჳთ იგიცა ეშმაკი იცვალვისვე ანგელოზად ნათლისა. არა უკუე დიდ არს, მსახურნიცა თუ მისნი გარდაიცვალნენ ვითარცა მსახურნი სიმართლისანი, რომელთა აღსასრული იყოს საქმეთა მათთაებრ.“ 2 კორინთელთა 11:13–15 (ძველი ქართული თარგმანი). „და აჰა მე უწყი ესე, რამეთუ შემოვიდენ თქუენდა შემდგომად განსლვისა ჩემისა მგელნი მძიმენი, რომელნი არა ერიდებოდიან სამწყსოსა. და თჳთ თქუენგანნი აღდგენ კაცნი, რომელნი იტყოდიან გულარძნილსა, რაჲთა განადგინნენ მოწაფენი შემდგომად მათდა.“ საქმე 20:29–30 (ძველი ქართული თარგმანი). „იყვნეს ცრუ-წინაწარმეტყუელნი ერსა შორის, ვითარცა-იგი თქუენ შორისცა ყოფად არიან ცრუ-მოძღუარნი, რომელთა შემოიღონ წვალებაჲ წარწყმედისაჲ და განმათავისუფლებელსა მათსა უფალსა უარ-ჰყოფდენ და მოიზიდვიდენ თავისა მათისათჳს მსთუად წარწყმედასა.“ 2 პეტრეს 2:1 (ძველი ქართული თარგმანი). „საყუარელნო, ნუ ყოველი სული გრწამნ, არამედ გამოიცადენით სულნი, უკუეთუ ღმრთისაგან იყვნენ, რამეთუ მრავალნი ცრუ-წინაწარმეტყუელნი განსრულ არიან სოფლად.“ 1 იოანეს 4:1 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ იყოს ჟამი, ოდეს სიცოცხლისა ამას მოძღურობასა არა თავს-იდებდენ, არამედ გულის თქუმისაებრ თავისა თჳსისა შეიკრებდენ მოძღუართა ქავილითა ყურთაჲთა; და ჭეშმარიტებისაგან სასმენელნი თჳსნი გარე-მიიქცინენ და ზღაპრებასა მიექცენ.“ 2 ტიმოთეს 4:3–4 (ძველი ქართული თარგმანი). „ვიცნი საქმენი შენნი და შრომაჲ შენი და მოთმინებაჲ შენი და ვითარმედ ვერ ძალ-გიც ტჳრთვად უკეთურთა მათ და გამოსცადენ იგინი, რომელნი

იტყვან თავთა თჳსთა მოციქულად, და არა არიან, და ჰპოვენ იგინი მტყუვარ.“ გამოცხადება 2:2 (ძველი ქართული თარგმანი).

ადრეული ეკლესია

„მაგრამ ყველა, ვინც სულით ლაპარაკობს, წინასწარმეტყველი არ არის, არამედ მხოლოდ ის, ვინც უფლის გზებს იცავს. მაშასადამე, მათი გზებით შეიცნობა ცრუ წინასწარმეტყველიც და წინასწარმეტყველიც.“ დიდაქე, თ. 11, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 7 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ნათარგმნია ANF 7-ის ინგლისური ტექსტიდან).

7

„ხოლო სული წმიდაჲ ცხადად იტყჳს, რამეთუ უკუანაჲსკნელთა ჟამთა გან-ვინმე-დგენ სარწმუნოებისაგან და ერჩდენ იგინი სულთა მათ მაცთურთა და მოძღურებასა ეშმაკთასა ორგულებითა სიტყჳთა ტყუილისაჲთა, შემწუარნი თჳსითა გონებითა...“ 1 ტიმოთეს 4:1–2 (ძველი ქართული თარგმანი). „მწვალებელსა კაცსა შემდგომად ერთისა და ორისა სწავლისა განეშორე. უწყოდე, რამეთუ გარდაგულარძნილ არს ეგევითარი იგი და ცოდავს და არს იგი თჳთ დაშჯილ.“ ტიტეს 3:10–11 (ძველი ქართული თარგმანი). „გლოცავ თქუენ, ძმანო, ეკრძალებოდეთ მათგან, რომელნი იგი წვალებასა და საცთურსა იქმან გარეშე მის მოძღურებისა, რომელი თქუენ გისწავიეს, და განეშორენით მათგან. რამეთუ ეგევითარნი იგი უფალსა ჩუენსა იესუ ქრისტესა არა ჰმონებენ, არამედ თჳსსა მუცელსა და ტკბილად მეტყუელებითა მით და კურთხევითა აცთუნნიან გულნი უმანკოთანი.“ რომაელთა 16:17–18 (ძველი ქართული თარგმანი). „საყუარელნო, ყოველივე სწრაფაჲ ვყავ მიწერად თქუენდა ზოგადისათჳს ცხორებისა. ჯერ-მიჩნდა მიწერად თქუენდა და გლოცავ, იღუწიდით ერთ გზის მოცემულისა მისთჳს წმიდათა სარწმუნოებისა.“ იუდას 3 (ძველი ქართული თარგმანი). „ამისთჳს გეტყჳ თქუენ: ყოველი ცოდვაჲ და გმობაჲ მიეტეოს კაცთა, ხოლო სულისა წმიდისა გმობაჲ არა მიეტეოს კაცთა.“ მათე 12:31 (ძველი ქართული თარგმანი). „და მიეცა მას პირი დიდადმეტყუელი და მგმობარი, და მიეცა მას ჴელმწიფებაჲ ყოფად ბრძოლისა ორმეოც და ორ თთუე. და აღაღო პირი თჳსი გმობად ღმრთისა მიმართ, გმობად სახელისა მისისა და სამკჳდრებელისა მისისა, და ცათა შინა დამკჳდრებულთა მათ.“ გამოცხადება 13:5–6 (ძველი ქართული თარგმანი). „ამიტომ მე, თუმცა არა მე, არამედ იესო ქრისტეს სიყვარული, გევედრებით, რომ მხოლოდ ქრისტიანული საზრდო მიიღოთ და განეშოროთ სხვა გვარის ბალახს; ვგულისხმობ მწვალებლობას. რადგან ისინი, [ვინც ამას არიან მიცემულნი,] იესო ქრისტეს თავიანთ საწამლავში ურევენ და ლაპარაკობენ რწმენის უღირს რამეებს, როგორც ისინი, ვინც სასიკვდილო წამალს ტკბილ ღვინოში აძლევენ, რომელსაც ის, ვინც ეს არ იცის, ხარბად სვამს, და დამღუპველი სიამოვნება მას საკუთარი სიკვდილისკენ მიჰყავს.“ იგნატე ანტიოქიელი, ეპისტოლე ტრალელთა მიმართ, თ. 6, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან).

„შეცდომა, მართლაც, არასოდეს წარმოჩნდება თავისი შიშველი სიმახინჯით, რათა, ამგვარად გამოაშკარავებული, მაშინვე არ იქნეს შემჩნეული.“ ირინეოს ლიონელი, მწვალებლობათა წინააღმდეგ 1, წინასიტყვაობა, § 2, თარგმ. Alexander Roberts და William Rambaut, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან).

8

„ნეტარ იყვნენ დევნულნი სიმართლისათჳს, რამეთუ მათი არს სასუფეველი ცათაჲ. ნეტარ იყვნეთ თქუენ, რაჟამს გყუედრიდენ და გდევნიდენ და თქუან ყოველი სიტყვაჲ ბოროტი თქუენდა მომართ სიცრუვით ჩემთჳს. გიხაროდენ და მხიარულ იყვენით, რამეთუ სასყიდელი თქუენი ფრიად არს ცათა შინა, რამეთუ ეგრეთვე დევნნეს წინასწარმეტყუელნი უწინარეს თქუენსა.“ მათე 5:10–12 (ძველი ქართული თარგმანი). „და იყვნეთ თქუენ მოძულებულ ყოველთაგან სახელისა ჩემისათჳს. ხოლო რომელმან დაითმინოს სრულიად, იგი ცხოვნდეს.“ მათე 10:22 (ძველი ქართული თარგმანი). „მოიჴსენეთ სიტყუაჲ იგი, რომელ გარქუ თქუენ: არა არს მონაჲ უფროჲს უფლისა თჳსისა. უკუეთუ მე მდევნეს, თქუენცა გდევნნენ; უკუეთუ სიტყუანი ჩემნი დაიმარხნეს, თქუენნიცა დაიმარხნენ.“ იოანე 15:20 (ძველი ქართული თარგმანი). „კრებულისაგან განგასხნენ თქუენ. არამედ მოვალს ჟამი, რაჲთა ყოველმან რომელმან მოგწყჳდნეს თქუენ, ჰგონებდეს, ვითარმედ მსხუერპლი შეწირა ღმრთისა.“ იოანე 16:2 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ქვასა დაჰკრებდეს სტეფანეს. ხოლო იგი იღოცვიდა და იტყოდა: უფალო იესუ ქრისტე, შეივედრე სული ჩემი. დაიდგინა მუჴლნი და ჴმითა დიდითა თქუა: უფალო, ნუ შეურაცხ ამათ ცოდვასა ამას. და ესე ვითარცა თქუა, დაიძინა.“ საქმე 7:59–60 (ძველი ქართული თარგმანი). „მას ჟამსა შინა ჴელი მიყო ჰეროდე მეფემან ძჳრის ყოფად რომელთამე ეკლესიისაგანთა და მოკლა იაკობ, ძმაჲ იოვანესი, მახჳლითა.“ საქმე 12:1–2 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო სხუანი ტანჯვითა და გუემითა განიცადნეს; მერმე კუალად ბორკილებითა და საპყრობილებითა; ქვითა განიტჳნნეს; განიხერხნეს; განიცადნეს; სიკუდილითა მახჳლისაჲთა მოსწყდეს; იქცეოდეს ხალენებითა და თხის ტყავებითა ნაკლულევანნი, ჭირვეულნი, ძჳრ-ხილულნი...“ ებრაელთა 11:36–37 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ყოველთავე რომელთა ჰნებავს ღმრთის მსახურებით ცხორებაჲ ქრისტე იესუჲს მიერ, იდევნენ.“ 2 ტიმოთეს 3:12 (ძველი ქართული თარგმანი). „ნუ გეშინის საქმეთაგან, რომელთა ეგულების მოწევნად შენ ზედა, რამეთუ აჰა ესერა ეგულების ეშმაკსა თქუენგანთა შთაგდებად საპყრობილესა, რაჲთა გამოიცადნეთ ათ დღე. იქმენ მორწმუნე ვიდრე სიკუდილადმდე, და მოგცე შენ გჳრგჳნი იგი ცხორებისაჲ.“ გამოცხადება 2:10 (ძველი ქართული თარგმანი). „და რაჟამს აღაღო მეხუთე ბეჭედი, ვიხილენ საკურთხეველსა ქუეშე სულნი იგი მკუდართანი სიტყჳსათჳს ღმრთისა და წამებისათჳს კრავისა მის, რომელ აქუნდა.“ გამოცხადება 6:9 (ძველი ქართული თარგმანი). „და მათ სძლეს მას სისხლითა მით კრავისაჲთა და სიტყჳთა წამებისა მისისაჲთა და არა შეიყუარნეს სულნი

მათნი ვიდრე სიკუდილადმდე.“ გამოცხადება 12:11 (ძველი ქართული თარგმანი). „... ქრისტიანები ლომს!“ ტერტულიანე, აპოლოგია, თ. 40, თარგმ. S. Thelwall, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 3-ის ინგლისური ტექსტიდან). „რაც უფრო ხშირად გვთიბავთ, მით უფრო ვმრავლდებით; ქრისტიანთა სისხლი თესლია.“ ტერტულიანე, აპოლოგია, თ. 50, თარგმ. S. Thelwall, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 3-ის ინგლისური ტექსტიდან).

9

„ხოლო გუელი იყო უგონიერეს უფროჲს ყოველთა მჴეცთა ქუეყანასა ზედა, რომელნი ქმნა უფალმან ღმერთმან და ჰრქუა გუელმან დედაკაცსა: რად რამეთუ თქუა უფალმან ღმერთმან: არა სჭამოთ ყოვლისაგან ხისა სამოთხისა.“ დაბადება 3:1 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო მეშინის, ნუუკე ვითარცა-იგი გუელმან აცთუნა ევა ზაკულებითა თჳსითა, ეგრეთცა განხრწნნეს გონებანი თქუენნი სიწრფოებისაგან ქრისტჱს მიმართ.“ 2 კორინთელთა 11:3 (ძველი ქართული თარგმანი). „და არა საკჳრველ არს, რამეთუ თჳთ იგიცა ეშმაკი იცვალვისვე ანგელოზად ნათლისა.“ 2 კორინთელთა 11:14 (ძველი ქართული თარგმანი). „და აღიმსთო ხვალისაგან და შეწირა მსხჳრპლები. და მოიღო შესაწირავი ცხორებისა და დასხდა ერი იგი ჭამად და სუმად და აღდგეს სიმღერად.“ გამოსვლა 32:6 (ძველი ქართული თარგმანი). „ნუცა კერპთმსახურ იქნებით, ვითარცა-იგი მათგანნი ვინმე, ვითარცა წერილ არს: დასხდა ერი იგი ჭამად და სუმად და აღდგეს სიმღერად.“ 1 კორინთელთა 10:7 (ძველი ქართული თარგმანი). „და დაიბანაკა ისრაჱლმან სატინს ასულთა თანა მოაბელთა. და ხადეს მათ ნაგებთა ზედა კერპთა მათთასა და ჭამა ერმან მან ნაზორევთა მათთაჲ და თაყუანი-სცეს კერპთა მათთა.“ რიცხვნი 25:1–2 (ძველი ქართული თარგმანი). „არამედ მაქუს შენდა მომართ მცირედი, რამეთუ გყვანან ვინმე, რომელთა უპყრიეს სწავლაჲ იგი ბალამისი, რომელი ასწავა ბალაკს, რაჲთა დადვას დაბრკოლებაჲ წინაშე ძეთა ისრაჱლისათა, და ჭამად კერპთა ნაზორევისა და სიძვად.“ გამოცხადება 2:14 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ვითარცა შობისა დღენი იყვნეს ჰეროდესნი, როკვიდა ასული ჰეროდიაჲსი შორის, და სთნდა ჰეროდეს როკვაჲ იგი მისი. რომლისათჳს ფიცით აღუთქუა მას მიცემად, რაჲცა ითხოვოს. ხოლო იგი წინაჲსწარ ბირებულ იყო დედისაგან თჳსისა და ჰრქუა: მომეც მე აქა ლანკნითა თავი იოვანესი, ნათლის-მცემელისაჲ. და შე-ღავე-წუხნა მეფე იგი, არამედ ფიცისა მისთჳს და მის თანა მეინაჴეთა ბრძანა მიცემად იგი მას. და მიავლინა იგი და მოჰკუეთა თავი იოვანესი საპყრობილესა შინა.“ მათე 14:6–10 (ძველი ქართული თარგმანი). „...სრულიად ეშმაკის გულისთვის იყო დაწესებული...“ ტერტულიანე, სანახაობათა შესახებ, ანუ *De Spectaculis*, თ. 24, თარგმ. S. Thelwall, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 3-ის ინგლისური ტექსტიდან). „თავდაპირველად თეატრი, საკუთრივ, ვენერას ტაძარი იყო...“ „ეს ორი ბოროტი სული ფიცით არის ერთმანეთთან შეკრული, როგორც სიმთვრალისა და ვნების მფარველები.“ ტერტულიანე, *De Spectaculis*,

თ. 10, თარგმ. S. Thelwall, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 3-ის ინგლისური ტექსტიდან). „...თავად უწმაწურობის საკუთარი სამყოფელი...“, სადაც „არაფერს აქვს პატივი, გარდა იმისა, რაც სხვაგან სამარცხვინოა.“ ტერტულიანე, *De Spectaculis*, თ. 17, თარგმ. S. Thelwall, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 3 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 3-ის ინგლისური ტექსტიდან). „თეატრალური წარმოდგენებიც მიმიზიდავდა, სავსე ჩემი უბედურებების გამოსახულებებითა და ჩემი ცეცხლის საწვავით. რატომ უყვარს ადამიანს, დამწუხრდეს სავალალო და ტრაგიკული სცენების ცქერისას, რომელთა გადატანასაც თავად არავითარ შემთხვევაში არ ისურვებდა?“ ავგუსტინე, აღსარება 3.2.2, თარგმ. J. G. Pilkington, კრებულში *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 1-ლი სერია, ტ. 1, რედ. Philip Schaff (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ნათარგმნია NPNF1 1-ის ინგლისური ტექსტიდან). „...ზოგიერთმა დაგვტოვა და ცხენების რბოლის სანახაობისთვის მიგვატოვა...“ „...ეშმაკის ტყვესავით მიგათრიეს იმ სანახაობაზე?“ „...ეშმაკი ტანჯავს ამ სამწყსოს...“ იოანე ოქროპირი, ცირკისა და თეატრის წინააღმდეგ (*Contra ludos et theatra*), თარგმ. Mark Vermes (2012), საზოგადოებრივ საკუთრებად გადაცემული, The Tertullian Project, tertullian.org (ნათარგმნია Vermes-ის ინგლისური ტექსტიდან). ელვირის კრებაზე „გადაწყდა, რომ მსახიობების მონათვლა შეიძლებოდა, მაგრამ მხოლოდ იმ პირობით, რომ ისინი ამ ცხოვრების წესს მიატოვებდნენ“, ხოლო არლის კრებაზე (314) „theatrici და agitatores (მსახიობები და თამაშობების მეეტლეები) განკვეთილად გამოცხადდნენ.“ Herbert Thurston, „Theatre“, კრებულში *The Catholic Encyclopedia*, ტ. 14 (New York: Robert Appleton Company, 1912) (ნათარგმნია ინგლისური ტექსტიდან). „კინოფილმის ძალა იმაში მდგომარეობს, რომ იგი ცოცხალი და ხელშესახები სახეებით მეტყველებს.“ „ისინი ცოდვის მიზეზნი არიან; ისინი ახალგაზრდებს ბოროტების გზებზე აცდუნებენ ვნებების განდიდებით.“ „...კინოფილმი აღარ იყოს გახრწნის სკოლა.“ პიუს XI, *Vigilanti Cura*, ენციკლიკა კინოფილმების შესახებ, 1936 წლის 29 ივნისი (ვატიკანი: Libreria Editrice Vaticana), vatican.va (ნათარგმნია ინგლისური ტექსტიდან).

10

პეტრეს თვალი ქრისტეზე, შემდეგ კი ქარიშხალზე

„მიუგო პეტრე და ჰრქუა მას: უფალო, უკუეთუ შენ ხარ, მიბრძანე მე მისლვად შენდა წყალთა ამათ ზედა. ხოლო მან ჰრქუა: მოვედ! და გარდამოვიდა პეტრე ნავით და ვიდოდა წყალთა მათ ზედა და მოვიდოდა იესუჲსა. და ვითარცა იხილა ქარი იგი ძლიერი, შეეშინა და იწყო დანთქმად, ღაღად-ყო და თქუა: უფალო მიჴსენ მე! და მეყსეულად განყო ჴელი იესუ და უპყრა მას და ჰრქუა: მცირედ-მორწმუნეო, რაჲსა შეორგულდი?“ მათე 14:28–31 (ძველი ქართული თარგმანი). „აწ უკუე ჩუენცა, ესოდენი მაქუს გარე-მოდგომილი ჩუენდა სიმრავლე წმიდათა მოწამეთაჲ, სიმძიმე ყოველი განვიშოროთ და მსწრაფლ მომავალი იგი ცოდვაჲ და მოთმინებით ვრბიოდით წინა-განმზადებულსა მას ჩუენსა ღუაწლსა. და ვხედვიდეთ სარწმუნოებისა ჩუენისა

წინამძღუარსა და სრულებისა მოქმედსა იესუს, რომელმან-იგი წინა-განმზადებულისა მის წილ სიხარულისა დაითმინა ჯუარი და სირცხჳლი შეურაცხ-ყო და მარჯუენით საყდართა ღმრთისათა დაჯდა.“ ებრაელთა 12:1–2 (ძველი ქართული თარგმანი).

პავლე ამქვეყნიურობისა და ჯვრის შესახებ

„რამეთუ მრავალნი ვინმე ვლენან, რომელთათჳს მრავალ-გზის გეტყოდე თქუენ, ხოლო აწ ტირილით გითხრობ თქუენ მტერთა მათთჳს ქრისტეს ჯუარისათა, რომელთა აღსასრული წარწყმედაჲ არს, რომელთა ღმერთ მუცელი არს და დიდებაჲ - სირცხჳლსა შინა მათსა, რომელნი ქუეყანისასა ზრახვენ.“ ფილიპელთა 3:18–19 (ძველი ქართული თარგმანი). „ძმანო, მე არღარა შემირაცხიეს თავი ჩემი წარწევნულად; ხოლო ერთი ესე: უკუანასა მას დავივიწყებ და წინასა მას მივსწუდები, და კრძალულებით ვსდევ გჳრგჳნსა მას ზეცისა ჩინებისა ღმრთისასა ქრისტე იესუჲს მიერ.“ ფილიპელთა 3:13–14 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო ჩემდა ნუ იყოფინ სიქადულ, გარნა ჯუარითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რომლისათჳს სოფელი ჩემდამო ჯუარ-ცუმულ არს და მე - სოფლისა.“ გალატელთა 6:14 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ არარაჲ სხუაჲ დავიდევ გულსა ჩემსა უწყებად თქუენდა, გარნა ქრისტე იესუ და ესეცა ჯუარ-ცუმული.“ 1 კორინთელთა 2:2 (ძველი ქართული თარგმანი). „უკუეთუ ქრისტეს თანა აღსდეგით, ზეცისასა ეძიებდით, სადაცა-იგი ქრისტე არს მარჯუენით ღმრთისა მჯდომარე. ზეცისასა ზრახევდით და ნუ ქუეყანისასა.“ კოლასელთა 3:1–2 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ნუ თანა-ხატ ექმნებით სოფელსა ამას, არამედ შეიცვალენით განახლებითა მით გონებისა თქუენისაჲთა, რაჲთა გამოიცადოთ თქუენ, რაჲ-იგი არს ნებაჲ ღმრთისაჲ: კეთილი, სათნოჲ და სრული.“ რომაელთა 12:2 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ არა ვხედავთ ჩუენ ხილულსა ამას, არამედ უხილავსა მას, რამეთუ ხილული ესე საწუთრო არს, ხოლო არა-ხილული იგი - საუკუნო.“ 2 კორინთელთა 4:18 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ დიმა დამიტევა მე და შეიყუარა სოფელი ესე...“ 2 ტიმოთეს 4:10 (ძველი ქართული თარგმანი). „არავინ მოღუაწე შეეყოფვის სოფლისა საქმეთა, რაჲთა ერისთავსა მას სათნო-ეყოს.“ 2 ტიმოთეს 2:4 (ძველი ქართული თარგმანი). „რაჲთა არა მივიანგაჰრნეთ ჩუენ ეშმაკისაგან, რამეთუ არა გონებასა მისსა უმეცარ ვართ.“ 2 კორინთელთა 2:11 (ძველი ქართული თარგმანი).

იოანე და იაკობი სოფლის სიყვარულის შესახებ

„ნუ გიყუარნ სოფელი ესე, ნუცა-ღა რაჲ არს სოფლისაჲ ამის. უკუეთუ ვისმე უყუარდეს სოფელი ესე, არა არს სიყუარული მამისაჲ მის თანა. რამეთუ ყოველივე სოფელსა შინა ესე არს გულის თქუმაჲ ჴორცთაჲ და გულის თქუმაჲ თუალთაჲ და სილაღე ამის ცხორებისაჲ. და ესე არა არს მამისაგან, არამედ სოფლისაგანი არს. და სოფელი ესე წარჴდეს და გულის თქუმაჲ მისი, ხოლო რომელმან ყოს ნებაჲ ღმრთისაჲ, იგი ეგოს უკუნისამდე.“ 1 იოანეს 2:15–17 (ძველი ქართული თარგმანი). „მეძავნო და მემრუშენო, არა უწყითა, რამეთუ სიყუარული სოფლისაჲ ამის მტერობა არს ღმრთისაჲ? აწ უკუე

რომელსა უნდეს მეგობარ ყოფად ამის სოფლისა, მტერად ღმერთსა აღუდგების.“ იაკობის 4:4 (ძველი ქართული თარგმანი).

ქრისტეს გაფრთხილებანი

„...წარვედ ჩემგან, სატანა, საცთურ ჩემდა ხარ, რამეთუ არა ჰზრახავ ღმრთისასა, არამედ კაცთასა.“ მათე 16:23 (ძველი ქართული თარგმანი). „ნუ იუნჯებთ თქუენ საუნჯეთა ქუეყანასა ზედა, სადა მღილმან და მჭამელმან განრყუნის, და სადა მპარავთა დათხარიან და განიპარიან. ხოლო თქუენ იუნჯებდით საუნჯეთა ცათა შინა, სადა არცა მღილმან, არცა მჭამელმან განრყუნის, და სადა არცა მპარავთა დათხარიან და განიპარიან. რამეთუ სადაცა არნ საუნჯე თქუენი, მუნცა იყოს გული თქუენი.“ მათე 6:19–21 (ძველი ქართული თარგმანი). „ვერვის ჴელ-ეწიფების ორთა უფალთა მონებად: ანუ ერთი იგი მოიძულოს და სხუაჲ იგი შეიყუაროს, ანუ ერთისაჲ მის თავს-იდვას და ერთი იგი შეურაცხ-ყოს. ვერ ჴელ-ეწიფების ღმრთისა მონებად და მამონაჲსა.“ მათე 6:24 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო თქუენ ეძიებდით პირველად სასუფეველსა ღმრთისასა და სიმართლესა მისსა, და ესე ყოველი შეგეძინოს თქუენ.“ მათე 6:33 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო რომელი-იგი ეკალთა შორის დაეთესა, ესე არს: რომელმან სიტყუაჲ იგი ისმინის, და ზრუნვამან ამის სოფლისამან და საცთურმან სიმდიდრისამან შეაშთვის სიტყუაჲ იგი, და უნაყოფო იქმნის.“ მათე 13:22 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო რომელი-იგი ეკალთა შორის დავარდა, ესე არიან რომელთა ისმინიან სიტყუაჲ და ზრუნვისაგან და სიმდიდრისა და გემოთაგან ამის სოფლისათა ვლენედ და შეაშთვიან და არა ნაყოფიერ იქმნიან.“ ლუკა 8:14 (ძველი ქართული თარგმანი). „ეკრძალენით თავთა თქუენთა, ნუუკუე დამძიმდენ გულნი თქუენნი შუებითა და მთრვალობითა და ზრუნვითა ამის სოფლისაჲთა, და მეყსეულად მოიწიოს თქუენ ზედა დღე იგი.“ ლუკა 21:34 (ძველი ქართული თარგმანი). „...მართა, მართა! ზრუნავ და შფოთ ხარ მრავლისათჳს, აქა ერთისაჲ არს საჭმარ. ხოლო მარიამ კეთილი ნაწილი გამოირჩია, რომელი არასადა მიეღოს მისგან.“ ლუკა 10:41–42 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ ვითარცა-იგი იყვნეს დღეთა მათ შინა პირველ წყლით-რღუნისათა: ჭამდეს და სუმიდეს, იქორწინებდეს და განჰქორწინებდეს მუნ დღედმდე, ვიდრემდე შევიდა ნოვე კიდობნად, და ვერ ცნეს, ვიდრემდე მოიწია წყლით-რღუნაჲ იგი და წარიღო ყოველი. ესრეთ იყოს მოსლვაჲცა ძისა კაცისაჲ.“ მათე 24:38–39 (ძველი ქართული თარგმანი). „...არავინ დასდვის ჴელი საჭნველსა, და ხედავნ იგი გარეუკუნ და წარმართებულ არნ სასუფეველსა ღმრთისასა.“ ლუკა 9:62 (ძველი ქართული თარგმანი). „და იწყო თითოეულმან ყოველმან ჯმნად. პირველმან მან ჰრქუა მას: აგარაკი ვიყიდე და უნებელი ზედა-მაც მისლვად და ხილვად იგი. გლოცავ შენ, განმიტევე, ჯმნულმცა ვარ შენგან. და სხუამან თქუა: უღლეული ჴართაჲ ვიყიდე ხუთი და მივალ გამოცდად მათა. გლოცავ შენ, ჯმნულმცა ვარ. და მერმე სხუამან ჰრქუა: ცოლი შევირთე და მის გამო ვერ ჴელ-მეწიფების მოსლვად.“ ლუკა 14:18–20 (ძველი ქართული თარგმანი). „მოიჴსენეთ ცოლისა მის ლოთისი.“ ლუკა 17:32 (ძველი ქართული თარგმანი). „და მიიხილა ცოლმან ლოთისამან მართლუკუღმართ და იქმნა იგი ძეგლ მარილისა.“ დაბადება 19:26 (ძველი

ქართული თარგმანი). „...ესოდენ ვერ უძლეთ ჟამ ერთ მღვძარებად ჩემ თანა? იღვძებდით და ილოცევდით, რაჲთა არა შეხვდეთ განსაცდელსა; სული გულს-მოდგინე არს, ხოლო ჴორცნი უძლურ.“ მათე 26:40–41 (ძველი ქართული თარგმანი). „აწ უკუე ნუმცა გუძინავს, ვითარცა-იგი სხუათა, არამედ მღვძარე ვიყვნეთ და განვიფრთხოთ.“ 1 თესალონიკელთა 5:6 (ძველი ქართული თარგმანი).

ყურადღებაგაფანტულნი, როცა მტერი თავს დაესხა

„და ვითარცა დაიძინეს კაცთა მათ, მოვიდა მტერი მისი და დასთესა ღუარძლი შორის იფქლსა მას და წარვიდა.“ მათე 13:25 (ძველი ქართული თარგმანი). „და იყო, მერმესა მას წელსა გამოსლვასა მეფეთასა წარავლინა დავით იოაბ და ყოველი ერი ისრაჱლისაჲ; და მოსრნა ყოველნი ძენი ამონისნი და გარემოადგა და მოიცვა ქალაქი იგი ჰრაბათისაჲ. და დავით დამკვდრებულ იყო იერუსალჱმს. და დღესა ერთსა მიმწუხრი გამოვიდა დავით სასუენებლით თჳსით და იქცეოდა ერდოსა ზედა ტაძრისა სამეფოსასა. და იხილა, მიერ ერდოჲთ დედაკაცი ერთი იბანებოდა რა სამოთხესა შინა თჳსსა, და იყო დედაკაცი იგი ქმნულკეთილ ფრიად.“ 2 მეფეთა 11:1–2 (ძველი ქართული თარგმანი). „და დააწჳნა იგი შორის მუხლთა თჳსთა და მოიყვანა მკუეცარი, და დაჰყჳნა შჳდივე იგი კოწოლი თავისაჲ. და იწყო დამდაბლებად და განეშორა მისგან ძალი მისი.“ მსაჯულნი 16:19 (ძველი ქართული თარგმანი). „ვალტასარ მეფემან უქმნა სერი დიდი დიდებულთა მისთა მამრთა ათასთა და წინაშე ათასთასა ღჳნოჲ, და მსუმელმან ვალტასარ მეფემან გემებათა შინა ღჳნისასა ბრძანა შემოხუმად ჭურჭელთა ოქროჲსა და ვეცხლისათა, რომელნი გამოიღო ნაბუქოდონოსორმან, მამამან მისმან, ტაძრისაგან იერუსალჱმისა, და სუმიდეს მათ მიერ მეფე და დიდებულნი მისნი, და თანამწოლნი მისნი და ხარჭნი მისნი. და მოიღეს ჭურჭელნი ოქროსანი და ვეცხლისანი, რომელი გამოღებულ იყო ტაძრისაგან ღმრთისა, რომელი იერუსალჱმს, და სუეს მეფემან და დიდებულთა მისთა, და ხარჭთა მათთა და თანამწოლთა მათთა, სუმიდეს ღჳნოსა და აქებდეს ღმერთთა ოქროსათა, და ვეცხლისათა, და რვალისა, და რკინისათა, და ძელისათა და ქვისათა. მას ჟამსა შინა გამოვიდეს თითნი ჴელისა კაცისანი და წერდეს პირისპრ ლამპრისა, საგოზელსა ზედა კედლისასა სახლისა მეფისაჲსა და მეფე ხედვიდა თითთა მათ ჴელისა მწერლისასა.“ დანიელი 5:1–5 (ძველი ქართული თარგმანი). „ამას ღამესა შინა მოიკლა ვალტასარ, მეფე ქალდეველი.“ დანიელი 5:30 (ძველი ქართული თარგმანი). „უკეთუ ჟამ ვიდრემე არს თქუენდა აღშენებად სახლთა, ხოლო სახლი ესე ჩემი მოოჴრებულ არს. და აწ ამას იტყჳს უფალი, ყოვლისა მპყრობელი, დააწესენით გულნი თქუენნი გზათა მათ თქუენთა. სთესეთ მრავალი და შეიკრიბენით მცირედ. ჭამეთ და არა განძღომად, ჰსუთ და არა სიმთრვალედ, გარემოისხთ და არა განსტეფით მათ მიერ და შემკრებელმან სასყიდელთამან შეიკრიბა ნაკრაულად, განჴურეტილად.“ ანგია 1:4–6 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ერსა მას უცხოსა, რომელი გამოვიდა ისრაჱლისა თანა, გულმან უთქუა გულისთქმაჲ, დასხდა და ტიროდა, და ძენი ისრაჱლისანიცა მათ თანა, და იტყოდეს: ვინ მცეს ჩუენ ჴორცი და ვჭამოთ. რამეთუ მოვიჴსენეთ ჩუენ თევზი იგი, რომელსა ვჭამდით ჩუენ ეგჳპტეს უსასყიდლოდ და ნესუსა, და მელაპეპონსა, და

პრასასა, და ხახუსა და ნიორსა. აწ, ესერა, სული ჩუენი დამდნარ არს, გარნა მანანასა ამას ხოლო თუალნი ჩუენნი მსტუარ არიან.“ რიცხვნი 11:4–6 (ძველი ქართული თარგმანი). „შემოსულთა მათთჳს ძმათა-მტყუვართა, რომელნი შემოვიდეს განმსტურობად აზნაურებასა მას ჩუენსა, რომელი მაქუს ქრისტე იესუჲს მიერ, რაჲთა ჩუენ დაგჳმონნენ...“ გალატელთა 2:4 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ შემო-ვინმე-ვიდეს კაცნი, რომელნი პირველვე წერილ იყვნეს ამას საშჯელსა, უღმრთონი, რომელნი მადლსა ღმრთისა ჩუენისასა გარდააქცევენ არაწმიდებად და მხოლოსა მფლობელსა ღმერთსა და უფალსა ჩუენსა იესუ ქრისტესა უარ-ჰყოფენ.“ იუდას 4 (ძველი ქართული თარგმანი).

თვალის მიპყრობილად დაცვა

„მოაქციენ თუალნი ჩემნი, რათა არა იხილონ ამაოებაჲ, და გზათა შენთა მაცხოვნე მე.“ ფსალმ. 118:37 (ძველი ქართული თარგმანი). „თუალნი შენნი მართლ ხედვენ და წამნი შენნი სიმართლესა წამებენ.“ იგავნი 4:25 (ძველი ქართული თარგმანი).

ადრეული ეკლესია

„ახლა ცირკში აღარ დავდივარ, რათა ვუყურო, როგორ მისდევს ძაღლი კურდღელს; მაგრამ თუ შემთხვევით მინდორში ასეთ ნადირობას ჩავუვლი, შესაძლოა, რაიმე სერიოზული ფიქრისგანაც კი მომწყვიტოს... როგორ ხდება, რომ, როდესაც შინ ვზივარ, ხვლიკი, რომელიც ბუზებს იჭერს, ან ობობა, რომელიც მათ თავის ბადეში ახვევს, როცა ისინი შიგ შევარდებიან, ხშირად მიპყრობს ყურადღებას?... მაშინ ჩვენი ლოცვები ხშირად წყდება და ირღვევა ამის გამო...“ ავგუსტინე, აღსარება 10.35.57, თარგმ. J. G. Pilkington, კრებულში *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 1-ლი სერია, ტ. 1, რედ. Philip Schaff (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ნათარგმნია NPNF1 1-ის ინგლისური ტექსტიდან).

11

„არა იყვნენ შენდა ღმერთნი სხუანი თჳნიერ ჩემსა. არა ჰქმნე თავისა შენისა კერპი, არცა ყოველი მსგავსებაჲ, რაოდენ ცათა შინა-ზე და რაოდენი ქუეყანასა ზედა-ქუე და რაოდენნი წყალთა ქუეშე ქუეყანისა. არა თაყუანის-სცე მათ, არცა ჰმსახურო მათ, რამეთუ მე ვარ უფალი ღმერთი შენი, ღმერთი მოშურნე, მიმგებელი ცოდვათა მამათასა შვილთა მიმართ მესამედ და მეოთხედ ნათესავადმდე მოძულეთა ჩემთა.“ გამოსვლა 20:3–5 (ძველი ქართული თარგმანი). „და მიუგეს სედრაკ, მისაკ და ავდენაგო, მეტყუელთა, მეფესა ნაბუქოდონოსორსა: არა საჭმარად მაქუს ჩუენ სიტყჳსა ამისთჳს მიგებად შენდა, რამეთუ არს ღმერთი ჩუენი ცათა შინა, რომელსა განმკუთნველ ვართ, შემძლებელი განრინებად ჩუენდა საჭმილისაგან ცეცხლისაჲსა მგზებარისა და ჴელთაგანცა შენთა მიჴსნნეს ჩუენ. და უკუეთუ არა საცნაურ იყვნენ შენდა, მეფე, ვითარმედ ღმერთთა შენთა არა ვეკუთნვით და ხატსა ოქროსასა, რომელი აღსდგი, არ თაყუანის-ვსცემთ.“ დანიელი 3:16–18 (ძველი ქართული თარგმანი). „და დღესა ერთსა დაწესებულსა ჰეროდე შეიმოსა სამოსელი სამეუფოჲ და დაჯდა საყდარსა ზედა და

ზრახვიდა მათდა მიმართ. და ერი იგი ღაღადებდა: ღმრთისა ჴმაჲ არს და არა კაცისაჲ. და მეყსეულად სცა მას ანგელოზმან უფლისამან ამისთჳს, რამეთუ არა მისცა დიდებაჲ ღმერთსა, და იქმნა იგი მატლთა შესაჭმელ და სულნი წარჰჴდეს.“ საქმე 12:21–23 (ძველი ქართული თარგმანი). „და თაყუანის-სცეს ვეშაპსა მას, რომელმანცა მისცა ჴელმწიფებაჲ იგი მჴეცსა მას; და თაყუანის-სცეს მჴეცსა და იტყოდეს: ვინ არს მსგავს მჴეცისა მის? ვინ შემძლებელ არს ბრძოლად მისა?“ გამოცხადება 13:4 (ძველი ქართული თარგმანი). „და მიეცა მას სული მიცემად ხატსა მას მჴეცისასა, რაჲთა იტყოდის ხატი მჴეცისაჲ მის და ქმნას. ყოველნი, რომელთა არა თაყუანის-სცენ ხატსა მჴეცისასა, მოიკლნენ.“ გამოცხადება 13:15 (ძველი ქართული თარგმანი). „აწ უკუე, საყუარელნო ჩემნო, ივლტოდეთ კერპთ-მსახურებისაგან.“ 1 კორინთელთა 10:14 (ძველი ქართული თარგმანი). „შვილნო, დაიცვენით თავნი თჳსნი კერპთაგან. ამინ.“ 1 იოანეს 5:21 (ძველი ქართული თარგმანი). „ჰრქუეს მას: კეისრისაჲ. მაშინ ჰრქუა მათ იესუ: მიეცით კეისრისაჲ კეისარსა და ღმრთისაჲ ღმერთსა.“ მათე 22:21 (ძველი ქართული თარგმანი). „რა ზიანია იმაში, რომ თქვა: უფალო კეისარო, და შესწირო მსხვერპლი...“ პოლიკარპეს მარტვილობა, თ. 8, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან). „დაიფიცე კეისრის ბედი; შეინანე და თქვი: მოისპონ ათეისტები.“ ... „ოთხმოცდაექვსი წელია, რაც მას ვემსახურები, და მას ჩემთვის არასოდეს რაიმე ზიანი არ მოუყენებია...“ პოლიკარპეს მარტვილობა, თ. 9, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან).

რომაელი მმართველის ჩანაწერი (ძველი არაქრისტიანული წყარო)

„ისინი, ვინც უარყოფდნენ, რომ ქრისტიანები იყვნენ ან ყოფილან, როდესაც ჩემ მიერ ნაკარნახევი სიტყვებით ღმერთებს მოუხმობდნენ, საკმევლითა და ღვინით ლოცვას აღავლენდნენ შენი გამოსახულების წინაშე, რომლის მოტანაც ამ მიზნით ღმერთების ქანდაკებებთან ერთად ვბრძანე, და, ამას გარდა, ქრისტეს წყევლიდნენ – არც ერთის ქმნას, როგორც ამბობენ, ვერ აიძულებ მათ, ვინც ნამდვილად ქრისტიანია...“ პლინიუს უმცროსი, წერილები 10.96, იმპერატორ ტრაიანეს მიმართ (დაახლ. ახ. წ. 112), ინგლისური თარგმანი, როგორც გამოაქვეყნა James J. O’Donnell-მა, Georgetown University, faculty.georgetown.edu/jod/texts/pliny.html (მთარგმნელი გვერდზე მითითებული არ არის) (ნათარგმნია O’Donnell-ის ინგლისური ტექსტიდან).

12

„და დამთხეველისა სისხლსა კაცისასა ნაცვლად სისხლისა მისისა დაითხიოს, რამეთუ ხატად ღმრთისა შევქმენ კაცი.“ დაბადება 9:6 (ძველი ქართული თარგმანი). „არა კაც-ჰკლა,“ გამოსვლა 20:13 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ უხარინ ყოველსა ზედა, რომელი სძულს ღმერთსა, და შეიმუსრვის არაწმიდებითა სულისა თჳსისათა. თუალნი მაგინებელნი და ენაჲ ცრუ, ჴელნი, რომელნი სთხევენ სისხლსა მართალისასა...“ იგავნი 6:16–17 (ძველი ქართული თარგმანი). „და დაუკლნეს ძენი მათნი და სულნი მათნი

ეშმაკთა. და დასთხიეს სისხლი უბრალო, სისხლი ძეთა და ასულთა მათთა, რომელ-იგი უზორეს კერპსა მას ქანანისასა, დაკლვით მოისრა ქუეყანაჲ სისხლითა“ ფსალმ. 105:37–38 (ძველი ქართული თარგმანი). „მათ წილ, რომელ დამიტევეს მე, და განაუცხოეს ადგილი ესე, და უკმევდეს ამას შორის ღმერთთა უცხოთა, რომელნი არა იცოდნეს მათ და მამათა მათთა და მეფეთა იუდაჲსთა, აღავსეს ადგილი ესე სისხლებითა უბრალოებითა, და უშენნეს მაღალნი ბაალსა დაწუად ძენი მათნი ცეცხლითა ყოვლადდასაწუელად ბაალისა, რომელნი არა ვამცნენ მათ, არცა მომეგონა გულსა შინ ჩემსა.“ იერემია 19:4–5 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ შენ დაჰბადენ თირკმელნი ჩემნი და შემიწყნარე მე დედისმუცლით ჩემითგან. აღგიარო შენ, რამეთუ საშინელად საკჳრველ იქმენ; საკჳრველ არიან საქმენი შენნი, და სულმანცა ჩემმან უწყნის ფრიად. არა დაეფარა ძუალი ჩემი შენგან, რომელი ჰქმენ დაფარულად, და სიმტკიცე ჩემი ქუესკნელთა ქუეყანისათა. რომელი-იგი არ მექმნა, იხილეს თუალთა შენთა, და წიგნსა შენსა ყოველნივე შთაიწერნენ, დღისი დაიბადენ, და არღარა იყოს ნაკლულოვანებაჲ მათ შორის.“ ფსალმ. 138:13–16 (ძველი ქართული თარგმანი). „პირველ ჩემგან აღზელადმდე მუცელსა შინა გიცი შენ და პირველ გამოსლვისა შენისა საშოთ განგწმიდე შენ, წინაწარმეტყუელად ნათესავისა მიმართ დაგდევ შენ.“ იერემია 1:5 (ძველი ქართული თარგმანი). „...ნუ მოკლავ ბავშვს აბორტით და ნურც შობილს მოკლავ...“ დიდაქე, თ. 2, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 7 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ნათარგმნია ANF 7-ის ინგლისური ტექსტიდან). „ისინი ქორწინდებიან, როგორც ყველა [სხვა]; შვილებს შობენ, მაგრამ თავიანთ ნაშიერს არ ღუპავენ.“ ეპისტოლე დიოგნეტესადმი, თ. 5, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან). „და როდესაც ვამბობთ, რომ ის ქალები, რომლებიც აბორტის გამოსაწვევად წამლებს იყენებენ, მკვლელობას სჩადიან და ღვთის წინაშე აბორტისთვის პასუხს აგებენ, რა პრინციპით უნდა ჩავიდინოთ ჩვენ მკვლელობა?“ ათენაგორა ათენელი, შუამდგომლობა ქრისტიანთათვის, თ. 35, თარგმ. B. P. Pratten, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 2 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 2-ის ინგლისური ტექსტიდან).

13

„და იყო, რაჟამს განმხიარულდა გული მათი ღჳნითა, თქუეს: მოუწოდეთ სამსონს სახლისაგან საპყრობილისა და იმღერდინ წინაშე ჩუენსა. და მოუწოდეს სამსონს სახლისაგან საპყრობილისა და ემღერდეს და დაადგინეს იგი შორის ორთა მათ სუეტთა.“ მსაჯულნი 16:25 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ ვჰგონებ, ვითარმედ ღმერთმან ჩუენ მოციქულნი უკანაჲსკნელად გამოგუაჩინნა ვითარცა სასიკუდინენი, რამეთუ სახილველ ვიქმნენით სოფლისა და ანგელოზთა და კაცთა.“ 1 კორინთელთა 4:9 (ძველი ქართული თარგმანი). „მოიჴსენებდით პირველთა მათ დღეთა, რომელთა-იგი შინა ნათელ-იღეთ და მრავალი ღუაწლი დაითმინეთ ვნებათაჲ, ესე არს, ყუედრებათა და ჭირთა შინა სოფლის სახილველ იქმნენით და ესე, რამეთუ ეზიარენით მათ, რომელნი-იგი მათ შინა იქცეოდეს;“ ებრაელთა 10:32–33 (ძველი ქართული თარგმანი).

„ჰონორიუსმა, რომელმაც ევროპის იმპერია მემკვიდრეობით მიიღო, ბოლო მოუღო გლადიატორთა ბრძოლებს, რომლებიც დიდი ხნის განმავლობაში იმართებოდა რომში. ამის მიზეზი შემდეგი გარემოებიდან წარმოიშვა. ვინმე კაცმა, სახელად ტელემაქემ, ასკეტური ცხოვრება აირჩია. იგი აღმოსავლეთიდან გამოვიდა და ამ მიზეზით რომში მივიდა. იქ, როდესაც საძაგელი სანახაობა იმართებოდა, თავად შევიდა სტადიონზე, ჩავიდა არენაზე და ცდილობდა შეეჩერებინა ადამიანები, რომლებიც ერთმანეთის წინააღმდეგ იარაღს იქნევდნენ. ხოცვა-ჟლეტის მაყურებლები აღშფოთდნენ და, იმ დემონის გიჟური მრისხანებით აღძრულებმა, რომელსაც ეს სისხლიანი საქმეები ახარებს, მშვიდობისმყოფელი ქვებით ჩაქოლეს. როდესაც საოცარ იმპერატორს ეს აცნობეს, მან ტელემაქე გამარჯვებულ მოწამეთა რიცხვში შერაცხა და ბოლო მოუღო იმ უღვთო სანახაობას.“ თეოდორიტე, საეკლესიო ისტორია 5.26, კრებულში *Nicene and Post-Nicene Fathers*, მე-2 სერია, ტ. 3, რედ. Philip Schaff და Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1892) (ნათარგმნია NPNF2 3-ის ინგლისური ტექსტიდან). „რადგან, როგორც კი ის სისხლი იხილა, მაშინვე ერთგვარი სისასტიკე შეისვა; არ მიბრუნდა, არამედ თვალი მიაპყრო, შეუმჩნევლად სვამდა სიშმაგეს, ტკბებოდა დანაშაულებრივი შეჯიბრით და მთვრალი იყო სისხლიანი გართობით.“ ავგუსტინე, აღსარება 6.8.13, თარგმ. J. G. Pilkington, კრებულში *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 1-ლი სერია, ტ. 1, რედ. Philip Schaff (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ნათარგმნია NPNF1 1-ის ინგლისური ტექსტიდან). „ჩვენ კი, რადგან მიგვაჩნია, რომ ადამიანის სიკვდილით დასჯის ცქერა თითქმის იგივეა, რაც მისი მოკვლა, ასეთ სანახაობებზე უარი ვთქვით.“ ათენაგორა ათენელი, შუამდგომლობა ქრისტიანთათვის, თ. 35, თარგმ. B. P. Pratten, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 2 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 2-ის ინგლისური ტექსტიდან).

14

„ამათ იტყჳს უფალი: სამთა ზედა უთნოობათა ისრაილისათა და ოთხთა ზედა არა გარემივექცე მას მის წილ, რომელ განსცემდეს ვეცხლად მართალსა და დავრდომილსა ფერჴთშესასხმელთათჳს მთრგუნველთა მტუერსა ზედა ქუეყანისასა, და დაჰჴუერთნიდეს თავებსა გლახაკთასა და გზასა მდაბალთასა განსდრეკდეს. და ძე და მამაჲ მისი შევიდოდეს მისვე მჴევლისა მიმართ, რათა შეაბილწონ სახელი ღმრთისაჲ მათისა...“ ამოსი 2:6–7 (ძველი ქართული თარგმანი). „ამისთჳს მის წილ, რომელ დაჰქენჯნიდეს გლახაკთა და ძღუენთა რჩეუთა შეიწყნარებდით მათგან, სახლნი ხუეწილნი აშენენით და არ დაემკჳდრნეთ მათ შინა; ვენაჯოვანნი გულისსათქმელნი დაჰნერგენით და არა ჰსუათ ღჳნოჲ მათი, რამეთუ ვცნენ მრავალნი უთნოობანი თქუენნი და ძლიერ არიან ცოდვანი თქუენნი, დამთრგუნველნი მართლისანი, მიმხუმელნი საცვალებელთანი და დავრდომილთანი შორის ბჭისა მიმდრეკელნი“ ამოსი 5:11–12 (ძველი ქართული თარგმანი). „რომელი ცილსა სწამებდეს გლახაკსა, განარისხებს შემოქმედსა თჳსსა, ხოლო რომელი პატივ-სცემდეს უფალსა, სწყალობდეს გლახაკთა.“ იგავნი 14:31 (ძველი ქართული თარგმანი). „ნუ ჰმძლავრობ დავრდომილსა, რამეთუ გლახაკ არს და ნუ შეურაცხ-ჰყოფ უძლურსა ბჭეთა ზედა. რამეთუ უფალმან საჯოს

საშჯელი მისი. და იჴსნე უზღვეველად სული შენი.“ იგავნი 22:22–23 (ძველი ქართული თარგმანი). „თჳთ უფალი საშჯელად მოვიდეს მოხუცებულთა თანა ერისათა და მთავართა თანა მისთა, ხოლო თქვენ რად მოსწჳთ ვენაჯი ჩემი და ნატაცები გლახაკისაჲ, სახლთა შინა თქვენთა? რად ჰმძლავრობთ თქვენ ერსა ჩემსა და პირსა გლახაკთასა არცხუენთ? ამას იტყჳს უფალი, მეუფჱ საბაოთ.“ ესაია 3:14–15 (ძველი ქართული თარგმანი). „აწ უკუე თქუენცა, მდიდარნო, ტიროდეთ და გოდებდით უბადრუკებათა მათთჳს თქუენ ზედა მომავალთა. სიმდიდრე თქუენი დალპოლვილ არს, სამოსელი თქუენი მღილთა დაუჭამიეს. ოქროჲ თქუენი და ვეცხლი თქუენი დაგესლებულ არს და გესლი იგი მათი საწამებელად თქუენდა იყოს და შესჭამდეს ჴორცთა თქუენდა ვითარცა ცეცხლი. დაიუნჯეთ დღეთა მათ უკუანაჲსკნელთა. აჰა ესერა, სასყიდელი მოქმედთთაჲ მათ, რომელთა განლეწეს ყანაჲ თქუენი, დაკლებული იგი თქუენგან ღაღადებს და ღაღადებაჲ იგი მომკალთაჲ მათ ყურთა უფლისა საბაოთისათა მიიწევის.“ იაკობის 5:1–4 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო რომელთა ჰნებავს სიმდიდრე, შეცჳვიან განსაცდელსა და საფრჴესა და გულის თქუმათა მრავალთა უცნაურთა და მავნებელთა, რომელთა დაანთქნიან კაცნი მოსასრველად და წარსაწყმედელად. რამეთუ ძირი არს ყოველთა ბოროტთაჲ ვეცხლის მოყუარებაჲ, რომლისა-იგი ვიეთმე გული უთქუმიდა და შესცთეს სარწმუნოებისაგან და თავნი თჳსნი შესთხინეს სალმობათა მრავალთა.“ 1 ტიმოთეს 6:9–10 (ძველი ქართული თარგმანი).

ადრეული ეკლესია

„ნუ განეშორები მას, ვინც გაჭირვებაშია, არამედ ყველაფერი შენს ძმას გაუნაწილე...“ დიდაქე, თ. 4, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 7 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ნათარგმნია ANF 7-ის ინგლისური ტექსტიდან). „მაშ, მიწების ნაცვლად იყიდეთ გაჭირვებული სულები, ვისაც რამდენი შეუძლია, და მოინახულეთ ქვრივები და ობლები, და ნუ უგულებელყოფთ მათ; და თქვენი სიმდიდრე და მთელი თქვენი მონაგები, რაც უფლისგან მიიღეთ, ასეთ მიწებსა და სახლებზე დახარჯეთ. რადგან სწორედ ამისთვის გაგამდიდრათ მოძღვარმა, რათა ეს მსახურებები მისთვის აღგესრულებინათ...“ ერმას მწყემსი, იგავი 1, თარგმ. F. Crombie, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 2 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 2-ის ინგლისური ტექსტიდან).

პაპის დოკუმენტები

„ვინმესთვის კუთვნილი გასამრჯელოს მოტყუებით წართმევა დიდი დანაშაულია, რომელიც ზეცის შურისმაძიებელ რისხვას შეჰღაღადებს.“ ლეონ XIII, *Rerum Novarum*, ენციკლიკა კაპიტალისა და შრომის შესახებ, 1891 წლის 15 მაისი, § 20 (ვატიკანი: Libreria Editrice Vaticana), vatican.va (ნათარგმნია ინგლისური ტექსტიდან). იმავე პარაგრაფში ენციკლიკა გმობს ყოველგვარ მცდელობას, „მოგების გულისთვის ზეწოლა მოახდინონ ღატაკებსა და გაჭირვებულებზე“, და აცხადებს, რომ „სხვისი გაჭირვებიდან საკუთარი

მოგების მოხვეჭა“ „დაგმობილია ყველა კანონით, ადამიანურითა და საღვთოთი“. იქვე (ნათარგმნია ინგლისური ტექსტიდან).

15

„რომელმან მოჰპაროს ვისმე რაჲმე ძეთა ისრაჱლისათაგანსა და ჰმძლავროს მას მიხუეჭად და იპოოს მის თანა, სიკუდილით მოკუედინ.“ გამოსვლა 21:16 (ძველი ქართული თარგმანი). „უკეთუ ჴელთ-სადმე-იდვას კაცი მპარავმან ნათესავთაგანი თჳსთა ძეთა მათ ისრაჱლისათა, და ჰმძლავროს და განყიდოს იგი, მოკუედინ კაცი იგი და მოისპენ ბოროტი იგი შორის თქუენსა.“ მეორე რჯული 24:7 (ძველი ქართული თარგმანი). „უწყი ესე, რამეთუ მართალსა შჯულ არა უც, არამედ უშჯულოთა და ურჩთა, უმსახურებელთა და ცოდვილთა, უღირსთა და ბილწთა, მამის მაგინებელთა და დედის მაგინებელთა, კაცის-მკლველთა, მეძავთა, მამათმავალთა, კაცის მსყიდელთა, მტყუართა, ცრუფიცთა და სხუაჲ, რომელ რაჲმე სიცოცხლისა ამის მოძღურებასა უჴდების...“ 1 ტიმოთეს 1:9–10 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ვაჭარნი ქუეყანისანი ტიროდიან და იგლოვდენ მის ზედა, რამეთუ ტჳრთსა მათსა არღარავინ იყიდდეს. არღარა იყოს ტჳრთები ოქროჲსა და ვეცხლისაჲ და ქვისა პატიოსნისა და მარგალიტისაჲ და ბისონისა და პორფირისა და მეწამულისა და ძოწეულისაჲ და ყოველივე შეშაჲ სულნელი და ყოველივე ჭურჭელი პილოჲს-ძულისაჲ, და ყოველივე ჭურჭელი შეშისა პატიოსნისაჲ და რვალისა და რკინისა და მარმარილოჲსა და კილამონისა და საკუმეველნი და მიჰრონი და გუნდრუკი და ზეთი და სიმინდი და იფქლი და ცხოვარი და ზროხაჲ და ცხენნი და ეტლნი და ჴორცნი და სულნი კაცთანი.“ გამოცხადება 18:11–13 (ძველი ქართული თარგმანი). „არა არს ჰურიაება, არცა წარმართება; არა არს მონება, არც აზნაურება; არა არს რჩევა მამაკაცისა, არცა დედაკაცისა, რამეთუ თქუენ ყოველნი ერთ ხართ ქრისტე იესუჲს მიერ.“ გალატელთა 3:28 (ძველი ქართული თარგმანი). „არღარა ვითარცა მონაჲ, არამედ უფროჲსღა მონისა, საყუარელი ძმაჲ. ვინაჲთგან ჩემდა ესრეთ, რაოდენ უფროჲს შენდა ჴორციელადცა და უფლისა მიერცა!“ ფილიმონს 1:16 (ძველი ქართული თარგმანი). „«შევიძინე მონები და მხევლები.» შენ მონობას უსჯი ადამიანებს, რომელთა ბუნება თავისუფალია და თავისუფალი ნებით ხასიათდება. ... რამდენ ობოლად შეაფასე ღვთის ხატი?“ გრიგოლ ნოსელი, ჰომილიები ეკლესიასტეზე 4, თარგმ. Andrew Maguire, Early Church Texts (earlychurchtexts.com) (ნათარგმნია Maguire-ის ინგლისური ტექსტიდან).

16

„ნუ ვინ იპოვებინ შენ შორის, რამეთუ შესწვიდეს ძესა თვისსა, გინა თუ ასულსა თჳსსა ცეცხლითა, ანუ თუ იმისნიდეს მისნობითა, ანუ ჰავსა იზმნიდეს ჰავთა ზმნითა, ანუ წამლებდეს წამლითა, ანუ გრძნეულ გრძნებითა, ანუ თუ ულუკთმკითხველი, ანუ სასწაულით მკუდართა მკითხველი. რამეთუ ბილწი არს წინაშე უფლისა ღმრთისა შენისა, რომელი იქმოდის ამას ყოველსა, რამეთუ ამის ყოვლისა ბილწებისათჳს მოსრნა იგინი უფალმან ღმერთმან შენმან პირისაგან შენისა.“ მეორე რჯული 18:10–12 (ძველი ქართული თარგმანი). „არა შეუდგეთ თქუენ მუცლითმეზღაპრეთა და

მსახრვალთა, არა შეეყენნეთ შეგინებად მათ შორის. მე ვარ უფალი ღმერთი თქუენი.“ ლევიანნი 19:31 (ძველი ქართული თარგმანი). „და უკეთუ თქუან თქვენდამი: იძიენით მუცლითმეზღაპრენი და ქუეყანითგამომჴმობელნი, ცუდმსიტყველნი, რომელნი მუცლით გამო ჴმობენ. არა ნათესავია ღმრთისა მიმართ მისისა? რად გამოიძიებენ ცოცხალთათჳს მკუდართა?“ ესაია 8:19 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ ზმნა ზმნათა ცოდვა არს და განრისხებაჲ ცუდადი უსჯულოება არს, და ფუფუნებამან სენი და სალმობა შეიძინიან. აწ, რამეთუ შეურაცხ-ყავ შენ ბრძანება იგი უფლისა, შეურაცხ-გყოს შენცა უფალმან, რათა არღარა მეფობდე ისრაჱლსა ზედა!“ 1 მეფეთა 15:23 (ძველი ქართული თარგმანი). „და მრავალთა გრძნების მოქმედთა მოკრიბნეს წიგნები მათი და დასწუვიდეს წინაშე ყოველთასა, და აღრაცხეს სასყიდელი მათი და პოვეს ვეცხლი ხუთი ბევრი.“ საქმე 19:19 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო ცხად არიან საქმენი ჴორცთანი, რომელ არიან: სიძვანი, მრუშებანი, არა-წმიდებანი, ბილწებანი, კერპთ-მსახურებანი, მწამლველობანი, მტერობანი, ჴდომანი, შურობანი, გულის წყრომანი, წვალებანი, შფოთებანი, შურნი, კაცის-კლავნი, ლირწებანი, მთრვალობანი, სიღოდანი და მსგავსნი ამათნი. რომელსა წინაწარ გეტყჳ თქუენ, ვითარცა პირველ გარქუ, ვითარმედ ესევითარისა მოქმედთა სასუფეველი ღმრთისაჲ ვერ დაიმკჳდრონ.“ გალატელთა 5:19–21 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო მოშიშთა და ურწმუნოთა და ცოდვილთა და საძაგელთა და კაცისმკლველთა და მეძავთა და მწამლველთა და კერპთმსახურთა და ყოველთა მტყუვართაჲ ნაწილი მათი იყოს ტბასა მას ცეცხლითა და წუნწუბითა მოტყინარესა, რომელ არს სიკუდილი იგი მეორე.“ გამოცხადება 21:8 (ძველი ქართული თარგმანი). „შვილო ჩემო, ნუ იქნები ნიშნების მკითხველი, რადგან ეს კერპთაყვანისმცემლობისკენ მიდის; ნურც შემლოცველი, ნურც ასტროლოგი...“ დიდაქე, თ. 3, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 7 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ნათარგმნია ANF 7-ის ინგლისური ტექსტიდან). „ისინი, ვინც მღვდელმსახურებას ან სასულიერო დასს მიეკუთვნებიან, ნუ იქნებიან ჯადოქრები, შემლოცველები, მათემატიკოსები ან ასტროლოგები; ნურც ე. წ. ამულეტებს დაამზადებენ, რომლებიც მათივე სულების ბორკილებია. და ვინც ასეთებს ატარებს, ვბრძანებთ, ეკლესიიდან განიდევნოს.“ ლაოდიკიის კრება, კანონი 36, თარგმ. Henry R. Percival, კრებულში *Nicene and Post-Nicene Fathers*, მე-2 სერია, ტ. 14, რედ. Philip Schaff და Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1900) (ნათარგმნია NPNF2 14-ის ინგლისური ტექსტიდან).

კატეხიზმო

„მკითხაობის ყველა ფორმა უარყოფილი უნდა იქნეს: სატანისთვის ან დემონებისთვის მიმართვა, მკვდრების გამოხმობა ან სხვა პრაქტიკები, რომლებიც ცრუდ მიიჩნევა, რომ მომავალს «ამხელს». ჰოროსკოპების კითხვა, ასტროლოგია, ხელისგულზე მკითხაობა, ნიშნებისა და წილისყრის განმარტება, ნათელმხილველობის მოვლენები და მედიუმებისთვის მიმართვა – ყველა ეს მალავს ძალაუფლების სურვილს დროზე, ისტორიაზე და, საბოლოო ჯამში, სხვა ადამიანებზე, ისევე როგორც ფარული ძალების

მოგების სურვილს. ისინი ეწინააღმდეგება პატივს, მოწიწებას და მოსიყვარულე შიშს, რომლებიც მხოლოდ ღმერთს ვმართებთ.“ კათოლიკური ეკლესიის კატეხიზმო, მე-2 გამოც. (ვატიკანი: Libreria Editrice Vaticana, 1997), § 2116 (ნათარგმნია ინგლისური ტექსტიდან).

17

„და ეტყოდა უფალი ელიას თეზაბიტელსა და ჰრქუა: აღვედ, შთავედ და მიეგებოდე აქაბს, მეფესა ისრაჱლისასა, რომელ არს სამარიასა, რამეთუ შთასრულ არს იგი ვენაჴსა მას ნაბოთესასა დაპყრობად მისა. და ეტყოდე მას და არქუ: ესრეთ იტყჳს უფალი, ვითარმედ: მოჰკალ და დაიმკჳდრე, ამისთჳს ესრე იტყჳს უფალი: ადგილსა, რომელსა აღწბეს ძაღლთა და ღორთა სისხლი ნაბოთესი, მუნ აღწბან სისხლი შენი ძაღლთა და როსპიკნი იბანნენ სისხლითა შენითა.“ 3 მეფეთა 21:17–19 (ძველი ქართული თარგმანი). „მთავარნი მისნი შორის მისსა, ვითარცა მგელნი, მტაცებელნი ნატაცებთანი, დათხევად სისხლისა, წარწყმედად სულებისა, რაჲთა ანგაჰარებანი ანგაჰარებოდენ.“ ეზეკიელი 22:27 (ძველი ქართული თარგმანი). „და თქუას: ისმინენით ესენი, მთავარნო სახლისა იაკობისანო და ნეშტნო ძეთა ისრაჱლისათანო. არა თქუენი არს ცნობად მსჯავრი რომელთა გძულან კეთილნი და ეძიებთ ბოროტთა, მტაცებელნი ტყავთა მათთანი მათგან და ჴორცთა მათთანი ძუალთაგან მათთა, ვითარსახედ შეჭამნეს ჴორცნი ერისა ჩემისანი და ტყავნი მათნი განჰჴადნეს ძუალთა მათთაგან. და ძუალნი მათნი შემუსრნეს და ასოეულ ყვნეს, ვითარცა ჴორცნი სიავისა მიმართ და ვითარცა დრონეული ქოთნისა მიმართ“ მიქა 3:1–3 (ძველი ქართული თარგმანი). „შეითქუნეს მეფენი ქუეყანისანი და მთავარნი შეკრბეს ერთად უფლისათჳს და ცხებულისა მისისათჳს. განვხეთქნეთ აპაურნი მათნი და განვაგდოთ ჩუენგან უღელი მათი. რომელი დამკჳდრებულ არს ცათა შინა, ეცინოდის მათ და უფალმან შეურაცხ-ყუნეს იგინი“ ფსალმ. 2:2–4 (ძველი ქართული თარგმანი). „მაშ, როცა სამართალი წართმეულია, რა არის სამეფოები, თუ არა დიდი ყაჩაღობები?“ ავგუსტინე, ღვთის ქალაქის შესახებ 4.4, თარგმ. Marcus Dods, კრებულში *Nicene and Post-Nicene Fathers*, 1-ლი სერია, ტ. 2, რედ. Philip Schaff (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1887) (ნათარგმნია NPNF1 2-ის ინგლისური ტექსტიდან). „ვერ ვბედავ მსხვერპლის შეწირვას, თუ შენ აპირებ დასწრებას.“ ამბროსი მედიოლანელი, ეპისტოლე 51.13, იმპერატორ თეოდოსის მიმართ, თარგმ. H. de Romestin, კრებულში *Nicene and Post-Nicene Fathers*, მე-2 სერია, ტ. 10, რედ. Philip Schaff და Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1896) (ნათარგმნია NPNF2 10-ის ინგლისური ტექსტიდან).

18

„ვითარცა იხილა სიმონ, რამეთუ ჴელთ-დასხმითა მით მოციქულთაჲთა მოეცემის სული წმიდაჲ, მიუპყრა მათ ფასი და ჰრქუა: მომეცით მეცა ჴელმწიფებაჲ ესე, რაჲთა, რომელსაცა დავასხნე ჴელნი, მიაქუნდეს სული წმიდაჲ. ჰრქუა მას პეტრე: ვეცხლი ეგე შენი შენთანავე იყავნ წარსაწრყმედელად შენდა, რამეთუ ნიჭსა მას ღმრთისასა ჰგონებ ფასითა მოპოვნებად. არა გიც შენ ნაწილი, არცა სამკჳდრებელი სიტყუასა ამას შინა, რამეთუ გული შენი არა არს წრფელ წინაშე ღმრთისა.“ საქმე 8:18–21 (ძველი ქართული თარგმანი). „ძეო კაცისაო, წინაწარმეტყუელებდ მწყემსთა ზედა ისრაჱლისათა,

წინაწარმეტყუელებდ და არქუ მწყემსთა: ამათ იტყჳს ადონაი უფალი. ჲ, მწყემსნო ისრაჱლისანო, ნუ აძოებენა მწყემსნი თავთა თჳსთა, არა ცხოვართა აძოებენა მწყემსნი? აჰა, სძესა შესჭამთ და მატყლთა შეიმოსთ და პოხილთა დაჰკლავთ, ცხოვართა ჩემთა არა აძოებთ. მოუძლურებული არ განაძლიერეთ, და სნეული არ განამრთელეთ, და შემუსრვილი არ შეჰკართ, და ბოროტად მყოფსა არა უსხეულსაქმეთ, და ცთომილი არ მოაქციეთ და წარწყმედული არ მოიძიეთ, და ძლიერი იქმნეთ შრომით და სიმტკიცით სწუართენით იგინი და ლაღობით.“ ეზეკიელი 34:2–4 (ძველი ქართული თარგმანი). „წინამძღუარნი მისნი ქრთამისა თან შჯიდეს, და მღდელნი მისნი სასყიდლისა თანა მიუგებდეს, და წინაწარმეტყუელნი მისნი ვეცხლისა თანა მისნობდეს, და უფლისა ზედა განისუენებდეს მეტყუელნი: არა უფალი ჩუენ შორის არს? არა მოვიდენ ჩუენ ზედა ძჳრნი.“ მიქა 3:11 (ძველი ქართული თარგმანი). „...მწყსიდით თქუენ შორის სამწყსოსა მას ღმრთისასა. იღუწიდით ნუ იძულებით, არამედ ნეფსით, ნუცა საძაგელისა შეძინებით, არამედ გულს-მოდგინეთ. ნუცა ვითარმცა ეუფლებოდეთ მნეთა მათ, არამედ სახე ექმნენით სამწყსოსა მას.“ 1 პეტრეს 5:1–3 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ ჯერ-არს ეპისკოპოსისა უბიწო ყოფაჲ, ვითარცა ღმრთისა მნისაჲ, ნუ თავჯედ, ნუ გულ-მწყრალ, ნუ მოღჳნე, ნუ მოლალე, ნუ საძაგელის შემძინელ...“ ტიტეს 1:7 (ძველი ქართული თარგმანი). „და შევიდა იესუ ტაძარსა მას ღმრთისასა და გამოასხა ყოველი იგი განმსყიდელი და ყოველი, რომელი იყიდდა ტაძარსა მას შინა, და ტაბლები იგი მეკერმეთაჲ მათ დაამჴუა და დასასხდომლები იგი ტრედის-მოფარდულთაჲ მათ დაუქცია. და ჰრქუა მათ: წერილ არს: სახლსა ჩემსა სახლ სალოცველ ეწოდოს, ხოლო თქუენ გიყოფიეს იგი ქუაბ ავაზაკთა.“ მათე 21:12–13 (ძველი ქართული თარგმანი). „ვინაიდან ბევრმა სასულიერო დასში ჩარიცხულთაგანმა, სიხარბესა და ანგარების ვნებას აყოლილმა, დაივიწყა საღვთო წერილი, რომელიც ამბობს: «თავისი ვერცხლი სარგებლით არ გასცა», და ფულის სესხებისას თანხის მეასედს ითხოვს [ყოველთვიურ სარგებლად], წმინდა და დიდი კრება სამართლიანად მიიჩნევს, რომ თუ ამ განჩინების შემდეგ ვინმე აღმოჩნდება, რომ სარგებელს იღებს, იქნება ეს ფარული გარიგებით თუ სხვაგვარად, როგორიცაა მთლიანისა და ნახევრის მოთხოვნა, ან ბინძური ანგარების გულისთვის რაიმე სხვა ხრიკის გამოყენება, იგი სასულიერო დასიდან განიკვეთოს და მისი სახელი სიიდან ამოიშალოს.“ ნიკეის პირველი კრება (325), კანონი 17, თარგმ. Henry R. Percival, კრებულში *Nicene and Post-Nicene Fathers*, მე-2 სერია, ტ. 14, რედ. Philip Schaff და Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1900) (ნათარგმნია NPNF2 14-ის ინგლისური ტექსტიდან). „თუ რომელიმე ეპისკოპოსი ფულისთვის აღასრულებს ხელდასხმას და გაუყიდველ მადლს გასაყიდად გამოიტანს და ფულისთვის დაასხამს ხელს ეპისკოპოსს, ქორეპისკოპოსს, პრესვიტერს ან დიაკონს ან სასულიერო დასში ჩარიცხულთაგან სხვა ვინმეს; ან ფულისთვის დანიშნავს მმართველს, იურიდიულ მოხელეს ან მცველს, ან სულაც რომელიმე სხვა სასულიერო პირს პირადი ბინძური მოგებისთვის, [დაე,] ის, ვინც ეს სცადა და მხილებულ იქნა, საკუთარი ხარისხის დაკარგვის საფრთხის წინაშე დადგეს...“ ქალკედონის კრება (451), კანონი 2, კრებულში *Decrees of the Ecumenical Councils*, რედ. Norman P. Tanner, ტ. 1 (London: Sheed &

Ward; Washington, DC: Georgetown University Press, 1990), როგორც გადმოცემულია papalencyclicals.net-ზე (ნათარგმნია Tanner-ის ინგლისური ტექსტიდან). (ონლაინ ტექსტში წერია „led him“; შესწორებულია კვადრატულ ფრჩხილებში.)

19

„ხოლო გლოცავ თქუენ, ძმანო, სახელითა უფლისა ჩუენისა იესუ ქრისტესითა, რაჲთა მასვე იტყოდით ყოველნი, და ნუ იყოფინ თქუენ შორის წვალება, არამედ იყვენით განმტკიცებულნი მითვე გონებითა და მითვე მეცნიერებითა.“ 1 კორინთელთა 1:10 (ძველი ქართული თარგმანი). „და არა ამათთჳს ხოლო გკითხავ, არამედ ყოველთათჳს, რომელთა ჰრწმენეს სიტყჳთა მათითა ჩემდა მომართ; რაჲთა ყოველნი ერთ იყვნენ, ვითარცა შენ, მამაო, ჩემდამო, და მე შენდამი, რაჲთა იგინიცა ჩუენ შორის ერთ იყვნენ, რაჲთა სოფელსა ჰრწმენეს, რამეთუ შენ მომავლინე მე.“ იოანე 17:20–21 (ძველი ქართული თარგმანი). „ისწრაფდით დამარხვად ერთობასა მას სულისასა საკრველითა მით მშჳდობისაჲთა. ერთ ჴორც და ერთ სულ, ვითარცა-იგი იჩინენით ერთითა მით სასოებითა ჩინებისა თქუენისაჲთა; ერთ არს უფალ, ერთ სარწმუნოება, ერთ ნათლის-ღებაჲ, ერთ არს ღმერთი და მამაჲ ყოველთაჲ, რომელი ყოველთა ზედა არს და ყოველთა მიერ და ჩუენ ყოველთა შორის.“ ეფესელთა 4:3–6 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ წუთღა ჴორციელვე ხართ. რამეთუ სადაღა თქუენ შორის შური და ჴდომაჲ და განწვალებანი, არა ჴორციელვეღა ხართა და კაცობრივ იქცევით?“ 1 კორინთელთა 3:3 (ძველი ქართული თარგმანი). „რატომ არის თქვენ შორის შუღლი, შფოთი, განყოფილებანი, განხეთქილებანი და ომები? ... რატომ ვყოფთ და ვგლეჯთ ქრისტეს ასოებს, აღვძრავთ შუღლს საკუთარი სხეულის წინააღმდეგ და სიშმაგის ისეთ ზღვარს მივაღწიეთ, რომ დაგვავიწყდა, რომ «ჩვენ ერთმანეთის ასოები ვართ»?“ კლიმენტი რომაელი, პირველი ეპისტოლე კორინთელთა მიმართ, თ. 46, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან). „ღმერთი აღარ შეიძლება ჰყავდეს მამად მას, ვისაც ეკლესია არ ჰყავს დედად.“ კვიპრიანე კართაგენელი, ეკლესიის ერთობის შესახებ, § 6, თარგმ. Ernest Wallis, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ნათარგმნია ANF 5-ის ინგლისური ტექსტიდან). „...უფლის იესო ქრისტეს კვართი სრულიად არ არის გაყოფილი ან დაჭრილი, არამედ მიიღება როგორც მთლიანი სამოსი, და ხელუხლებელ და განუყოფელ სამოსლად აქვთ ის მათ, ვინც ქრისტეს სამოსზე წილს ყრიან...“ კვიპრიანე კართაგენელი, ეკლესიის ერთობის შესახებ, § 7, თარგმ. Ernest Wallis, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ნათარგმნია ANF 5-ის ინგლისური ტექსტიდან).

20

„ყოველმან რომელმან აღიაროს ჩემდამო წინაშე კაცთა, მეცა აღვიარო იგი წინაშე მამისა ჩემისა ზეცათაჲსა. და რომელმან უვარ-მყოს მე წინაშე კაცთა, უვარ-ვყო იგი მეცა

წინაშე მამისა ჩემისა ზეცათაჲსა.“ მათე 10:32–33 (ძველი ქართული თარგმანი). „მაშინ მიგცნენ თქუენ ჭირსა და მოგწყჳდნენ თქუენ, და იყვნეთ თქუენ მოძულებულ ყოველთაგან წარმართთა სახელისა ჩემისათჳს. და მაშინ დაჰბრკოლდებოდიან მრავალნი და ურთიერთას შინა-განსცემდენ და სძულობდენ ურთიერთას.“ მათე 24:9–10 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო პეტრე ჰრქუა მას: კაცო, არა ვიცი, რასა იტყჳ. და მეყსეულად, ვიდრე იტყოდაღა იგი ამას, ქათამმან იყივლა. და მოიქცა უფალი და მიხედა პეტრეს. და მოეჴსენა პეტრეს სიტყუაჲ იგი უფლისაჲ, რომელ ჰრქუა მას, ვითარმედ: ვიდრე ქათმისა ჴმობადმდე სამ-გზის უვარ-მყო მე. და განვიდა გარე და ტიროდა მწარედ.“ ლუკა 22:60–62 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო მართალი სარწმუნოებით ცხონდეს; და უკუეთუ იჯმნეთ მისგან, არა სთნავს სულსა ჩემსა მას შინა. ხოლო ჩუენ არა ვართ ჯმნულებისანი მის წარსაწყმედელად, არამედ სარწმუნოებისანი შესაწევნელად სულისა.“ ებრაელთა 10:38–39 (ძველი ქართული თარგმანი). „ვიცნი საქმენი შენნი, და თუ სადა მკჳდრ ხარ, სადა-იგი არს საყდარი ეშმაკისაჲ, და გიპყრიეს სახელი ჩემი და არა უარ-ჰყავ სარწმუნოებაჲ ჩემი დღეთა მათ ანტიპაჲს, მოწამისა ჩემისა სარწმუნოჲსათა, რომელი-იგი მოიკლა თქუენ შორის, სადა-იგი ეშმაკი მკჳდრ არს.“ გამოცხადება 2:13 (ძველი ქართული თარგმანი). „მუქარით აღსავსე მტრის პირველსავე სიტყვებზე ძმათა უდიდესმა ნაწილმა თავისი რწმენა უღალატა და დაეცა არა დევნის შემოტევით, არამედ თავად დაემხო ნებაყოფლობითი დაცემით.“ კვიპრიანე კართაგენელი, დაცემულთა შესახებ, § 7, თარგმ. Ernest Wallis, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ნათარგმნია ANF 5-ის ინგლისური ტექსტიდან). „ისინი, მართლაც, არ დაელოდნენ, რომ შეეპყრათ, სანამ ავიდოდნენ, ან დაეკითხათ, სანამ უარყოფდნენ. საკუთარი ნებით გაიქცნენ მოედანზე...“ კვიპრიანე კართაგენელი, დაცემულთა შესახებ, § 8, თარგმ. Ernest Wallis, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 5 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1886) (ნათარგმნია ANF 5-ის ინგლისური ტექსტიდან).

რომაელი მმართველის ჩანაწერი (ძველი არაქრისტიანული წყარო)

„ისინი, ვინც უარყოფდნენ, რომ ქრისტიანები იყვნენ ან ყოფილან, როდესაც ჩემ მიერ ნაკარნახევი სიტყვებით ღმერთებს მოუხმობდნენ, საკმევლითა და ღვინით ლოცვას აღავლენდნენ შენი გამოსახულების წინაშე, რომლის მოტანაც ამ მიზნით ღმერთების ქანდაკებებთან ერთად ვბრძანე, და, ამას გარდა, ქრისტეს წყევლიდნენ – არც ერთის ქმნას, როგორც ამბობენ, ვერ აიძულებ მათ, ვინც ნამდვილად ქრისტიანია...“ პლინიუს უმცროსი, წერილები 10.96, იმპერატორ ტრაიანეს მიმართ (დაახლ. ახ. წ. 112), ინგლისური თარგმანი, როგორც გამოაქვეყნა James J. O’Donnell-მა, Georgetown University, faculty.georgetown.edu/jod/texts/pliny.html (მთარგმნელი გვერდზე მითითებული არ არის) (ნათარგმნია O’Donnell-ის ინგლისური ტექსტიდან).

21

„ყოველსა რომელსა ესმეს სიტყუაჲ სასუფეველისაჲ და არა გულისჴმა-ყოს, მოვიდის უკეთური იგი და მისტაცის დათესული იგი გულისაგან მისისა: ესე არს, რომელი-იგი გზასა ზედა დაეთესა.“ მათე 13:19 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო ესენი არიან, რომელნი-იგი გზასა ზედა, სადა-იგი დაეთესის სიტყუაჲ; და რაჟამს ისმინიან, მეყსეულად მოვიდის ეშმაკი და მიუღის მათ სიტყუაჲ იგი გულთაგან მათთა.“ მარკოზი 4:15 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო უკუეთუ არს დაფარულ სახარებაჲ ესე ჩუენი, წარწყმედულთა მათ შორის არს დაფარულ, რომელთანი-იგი ღმერთმან ამის სოფლისათა დაუბრმნა გონებანი ურწმუნოთანი, რაჲთა არა გამოუბრწყინდეს მათ ნათელი იგი სახარებისა დიდებისა ქრისტესი, რომელი-იგი არს ხატი ღმრთისა უხილავისაჲ.“ 2 კორინთელთა 4:3–4 (ძველი ქართული თარგმანი). „ვინაჲცა ვინებეთ მისლვაჲ თქუენდა მე, პავლე, ერთ-გზის და ორ-გზის, და დამაბრკოლნა ჩუენ სატანა.“ 1 თესალონიკელთა 2:18 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო უჴდებოდა მას ელჳმას, მოგჳ იგი, რამეთუ ესრეთ გამოითარგმანების სახელი მისი, და ეძიებდა გარდაქცევასა ანთჳპატისასა სარწმუნოებისაგან.“ საქმე 13:8 (ძველი ქართული თარგმანი). „და თქუა ჩემდა მომართ: ნუ გეშინინ, დანიელ, რამეთუ დღითგან პირველით, რომლით მიეც გული შენი გულისხუმის-ყოფად და ძჳრის-ხილვად წინაშე უფლისა ღმრთისა შენისა, სასმენელ ექმნეს სიტყუანი შენნი. და მე მოვედ სიტყუათა შინა შენთა. და მთავარი მეფობისა სპარსთაჲსაჲ დგა წინააღმდგომად ჩემდა ოცდაერთსა დღესა. და, აჰა, მიხაილ, ერთი მთავართაგანი პირველთაჲ მოვიდა შეწევნად ჩემდა. და იგი დაუტევე მუნ მთავარსა თანა მეფობისა სპარსთაჲსასა. და მოვედ გულისხუმის-ყოფად შენდა, რაოდენნი შეემთხჳნენ ერსა შენსა უკანაჲსკნელთა დღეთა ზე, რამეთუ მერმე ხილვაჲ დღეთა მიმართ.“ დანიელი 10:12–14 (ძველი ქართული თარგმანი).

22

სიტყვა „ეკლესია“ აქ ნიშნავს არა მხოლოდ ორგანიზებულ ეკლესიებს, არამედ ცალკეულ მორწმუნეებსაც, რომლებიც ინდივიდუალურად ქრისტეს სხეულის ნაწილს შეადგენენ. „ვითარცა-იგი გუამი ერთ არს, და მრავალი ასოები აქუს, და ყოველი იგი ასოები ერთისა მის გუამისაჲ მრავალ ღათუ არს, ერთგუამვე არს, ეგრეთცა ქრისტე. რამეთუ ერთითა სულითა ჩუენ ყოველთა ერთისა მიმართ გუამისა ნათელ-ვიღეთ, გინა თუ ჰუარიათა, გინა თუ წარმართთა, გინა თუ მონათა, გინა თუ აზნაურთა; და ყოველთავე ერთისა მიმართ სულისა გჳსუამს.“ 1 კორინთელთა 12:12–13 (ძველი ქართული თარგმანი). „თქუენ ხართ ჴორცნი ქრისტესნი და ასონი ასოთა მისთაგანნი.“ 1 კორინთელთა 12:27 (ძველი ქართული თარგმანი). „ეგრეთცა ჩუენ ყოველნი ერთ გუამ ვართ ქრისტეს მიერ, ხოლო თითოეული ურთიერთას ასოებ ვართ.“ რომაელთა 12:5 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ყოველივე დაამორჩილა ქუეშე ფერჴთა მისთა და იგი მოსცა მთავრობად ზეშთა ყოველთა ეკლესიასა, რომელი-იგი არს გუამი მისი, აღსავსებაჲ იგი, რომელმან ყოველივე ყოველსა შინა აღავსო.“ ეფესელთა 1:22–23 (ძველი ქართული თარგმანი). „და იგი არს თავი გუამისა მის ეკლესიისაჲ, რომელი არს დასაბამი, პირმშოჲ მკუდრეთით, რაჲთა იყოს იგი თავადი ყოველსა შინა მთავარ;“ კოლასელთა 1:18 (ძველი ქართული თარგმანი). „და თქუენცა, ვითარცა ლოდნი ცხოველნი აღეშენებოდეთ

სახლად სულიერად, სამღდელოდ წმიდად, შესაწირავად მსხუერპლთა სულიერთა, სათნოთა ღმრთისათა იესუ ქრისტეს მიერ.“ 1 პეტრეს 2:5 (ძველი ქართული თარგმანი).

ადრეული ეკლესია

„სადაც ეპისკოპოსი გამოჩნდება, იქ იყოს [ხალხის] სიმრავლეც; ისევე როგორც, სადაც იესო ქრისტეა, იქ არის კათოლიკე ეკლესია.“ იგნატე ანტიოქიელი, ეპისტოლე სმირნელთა მიმართ, თ. 8, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან).

23

„უკუეთუ არა ისმინო ჟამსა ამას და უკუეთუ უგულებელს-ჰყო ნათესავი ესე, ვითარცა არა შეეწიო და სხვით, კერძო იყოსვე შეწევნა ჰურიათათჳს და საფარველი ცხორებისა, ხოლო შენ და სახლი მამისა შენისა წარსწყმდეთ, ხოლო ვინ უწყის, ნუუკუე ამისა ჟამისათჳს დედოფალ იქმენ?“ ესთერი 4:14 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ძეთაგან ისაქარისთა, რომელთა იცოდეს გულისხმის-ყოფა ჟამთა და უწყოდეს, რაჲ-იგი ყოფად ღირს არს ისრაჱლთა...“ 1 ნეშტთა 12:32 (ძველი ქართული თარგმანი). „...ორგულნო, პირი სამე ცისაჲ იცით ცნობად, ხოლო სასწაულნი ჟამთანი ვერ გიცნობიეს გულისჴმის-ყოფად.“ მათე 16:3 (ძველი ქართული თარგმანი). „ჴმა-ყავ ძლიერად და ნუ ჰრიდებ, ვითარცა საყჳრმან, აღიმაღლე ჴმაჲ შენი, და მიუთხრენ ერსა ჩემსა ცოდვანი მათნი და სახლსა იაკობისსა უსჯულოებანი მათნი.“ ესაია 58:1 (ძველი ქართული თარგმანი). „ძეო კაცისაო, ებგურად მიგეც სახლსა ისრაილისასა, და ისმინო პირისა ჩემისაგან სიტყუა, და უთქმიდე მათ ჩემ მიერ.“ ეზეკიელი 3:17 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ებგურმან უკეთუ იხილოს მახჳლი მომავალი და არა საყჳრ-სცეს საყჳრსა და არ დაუნიშნოს ერსა, და ერმან არა დაცვა-ყოს და ზედამოსრულმან მახჳლმან მიიღოს მათგან სული, იგი უკუე ცოდვისათჳს თავისა თჳსისა მიღებულ იქმნა, ხოლო სისხლი მისი ჴელისაგან ებგურისა გამოვიძიო.“ ეზეკიელი 33:6 (ძველი ქართული თარგმანი).

24

ქრისტეს ბრძანება ეკლესიებისადმი მიწერის შესახებ

„...რომელსა-ესე ჰხედავ, დაწერე წიგნსა შინა და წარეც შჳდთა მათ ეკლესიათა: ეფესოს და ზმირნას და პერღამოს და თჳატრის და სარდეს და ფილადელფიას და ლავდიკის.“ გამოცხადება 1:11 (ძველი ქართული თარგმანი). ეს არის ყველაზე ძლიერი მითითება იმისა, რომ თავად ქრისტე ბრძანებს, თხზულებები გაეგზავნოს ერთი რეგიონის კონკრეტულ ეკლესიებს, თითოეულს სახელდებით. თავად ქრისტე აღნიშნავს, რომ ყველა მიმართვა არ არის აუცილებელი, მთლიანად საყოველთაო ეკლესიისადმი იყოს მიმართული, არამედ რომ გარკვეული განსაკუთრებული ცნობები საჭიროა გარკვეული ეკლესიებისთვის გარკვეულ ადგილებში გარკვეულ დროს. „რომელსა ჰქონან ყურნი, ისმინენ, რასა ეტყჳს სული ეკლესიათა...“ გამოცხადება 2:7 (ძველი ქართული თარგმანი).

წმინდა წერილის ეს მუხლი გვიჩვენებს, რომ ერთი ეკლესიისადმი მიმართული ეპისტოლე გარკვეულ საკითხებზე მაინც ყველა ეკლესიას ესაუბრება. წინა მითითება, გამოცხადება 1:11, აღნიშნავს, რომ ზოგიერთი ცნობა განკუთვნილია კონკრეტული ეკლესიებისთვის კონკრეტულ ადგილებში კონკრეტულ დროს. ეს მითითება ადასტურებს, რომ მიუხედავად იმისა, რომ გამოცხადება 1:11-ის ბრძანება ძალაშია, დანარჩენ ეკლესიებს მაინც შეუძლიათ სარწმუნოებაში დამოძღვრა იმ სწავლების მეშვეობით, რომელიც მიემართება იმ კონკრეტულ ეკლესიებს, რომლებსაც გამოცხადება 1:11-ის ცნობები ეგზავნება. „ანგელოზსა ეფესოჲსა ეკლესიისასა არქუ...“ გამოცხადება 2:1 (ძველი ქართული თარგმანი). აქ ქრისტე ერთ ეკლესიას მიმართავს. ქრისტე გვაძლევს უმაღლეს მაგალითს, რომელსაც ყველამ უნდა მივბაძოთ, მათ შორის ჩვენ, ვინც მღვდლობის საიდუმლოში ვიმყოფებით. ამიტომ გარკვეული თხზულებები მიმართული იქნება გარკვეული ცალკეული ეკლესიებისადმი.

სამოციქულო ეპისტოლეები ეკლესიებისადმი რეგიონების მიხედვით

„და დაწერეს ჴელითა მათითა ესრეთ: მოციქულნი და ხუცესნი და ძმანი, რომელნი-ეგე ანტიოქიაჲთ და ასურეთით და კილიკიაჲთ კერძო ძმანი ხართ წარმართთაგანი, გიკითხავთ. გიხაროდენ!“ საქმე 15:23 (ძველი ქართული თარგმანი). ეს ადასტურებს, რომ იერუსალიმის კრება ეპისტოლეებს განსაზღვრული რეგიონებისადმი მიმართავდა, და ეს პრაქტიკა ეპისკოპოსმა აქ მიიღო. „და ვითარცა განჰვლიდეს ქალაქებსა მას, ასწავებდეს მათ დამარხვად მოძღურებათა მათ, დამტკიცებულთა მოციქულთაგან და ხუცესთა, რომელნი-იგი იყვნეს იერუსალჱმს შინა. ხოლო ეკლესიანი იგი განმტკიცნებოდეს სარწმუნოებითა და შეეძინებოდა რიცხუსა მას დღითი-დღედ.“ საქმე 16:4–5 (ძველი ქართული თარგმანი). საქმე 16:4–5 არის საქმე 15:23-ის გაგრძელება. საქმე 15:23 გვიჩვენებს, როგორ წერს იერუსალიმის კრება ეპისტოლეს განსაზღვრული რეგიონის ეკლესიებს. საქმე 16:4 და 5 გვიჩვენებს, რომ იგივე გადაწყვეტილებები შემდეგ ქალაქიდან ქალაქში გადაჰქონდათ და ეკლესიებს გადასცემდნენ. და იქვე ჩაწერილია, რომ შედეგად ეკლესიები უფრო განმტკიცდნენ სარწმუნოებაში და რიცხვით გამრავლდნენ. იერუსალიმის კრების მიერ გამოცემული განჩინებები იერუსალიმში არ დარჩენილა. ისინი ნამდვილად მიიტანეს იმ ეკლესიებამდე, რომლებისთვისაც იყო განკუთვნილი. ეკლესიები, რომლებმაც ეს ცნობები მიიღეს, საზრდოობდნენ, განმტკიცდნენ სარწმუნოებაში და რიცხვით გამრავლდნენ. ასეთია ათი სამეფოს ეკლესიებისადმი მიმართული რეგიონული თხზულებების მიზანი. არსებითად, ეს ორი მუხლი გვიჩვენებს, რომ რეგიონულ ეპისტოლეს, როდესაც მას შეკრებილ ეკლესიებს ხმამაღლა უკითხავდნენ, შედეგი ჰქონდა. „და რაჟამს აღმოიკითხოთ თქუენ წიგნი ესე, ეგრეთ ყავთ, რაჲთა ლავდიკელთაცა ეკლესიასა აღმოიკითხოს, და ლავდიკიაჲთ კუალად რაჲთა თქუენვე აღმოიკითხოთ.“ კოლასელთა 4:16 (ძველი ქართული თარგმანი). წმინდა წერილის ეს მუხლი გვიჩვენებს, რომ სამოციქულო ეპისტოლეები, რომლებიც ერთი ეკლესიისადმი იყო მიმართული, შემდეგ მეზობელ ეკლესიებში ვრცელდებოდა. „გაფუცებ თქუენ უფალსა, წარუკითხეთ

წიგნი ესე ყოველთა ძმათა წმიდათა.“ 1 თესალონიკელთა 5:27 (ძველი ქართული თარგმანი). ეს მითითება გვიჩვენებს, რომ კონკრეტული ცნობა შეიძლება საჭირო იყოს, გადაეცეს კონკრეტულ ეკლესიას კონკრეტულ ადგილას, და მაინც ერთდროულად ეხებოდეს ათ სამეფოში გავრცელებულ დანარჩენ ეკლესიას და თანაბარი მნიშვნელობა ჰქონდეს, თუმცა, შესაძლოა, არა ისეთი გადაუდებელი, როგორც იმ ეკლესიისთვის, რომელსაც მიემართება.

ეპისტოლეები დიასპორაში მყოფი ეკლესიებისადმი

„პეტრე, მოციქული იესუ ქრისტესი, რჩეულთა მწირთა, განთესულთა პონტოჲსა და გალატიისა, კაბადუკიისა, ასიისა და ბითჳნიისათა...“ 1 პეტრეს 1:1 (ძველი ქართული თარგმანი). წმინდა წერილის ეს მუხლი გვიჩვენებს, რომ ყველა მორწმუნე არ ესწრება საეკლესიო მსახურებას და რომ ზოგიერთი მათგანი გაფანტულია იმ თემებში, სადაც ცხოვრობს. ეს ადამიანები, როგორც იესო ქრისტეს, ჩვენი უფლისა და მაცხოვრის, მორწმუნენი, ისევე არიან ქრისტეს სხეულის ნაწილი, როგორც ისინი, ვინც საეკლესიო მსახურებას ესწრება. და ეს არის მთავარი მიზეზი, რის გამოც ეპისკოპოსი თავის მიმართვებს „დიასპორაში მყოფ ეკლესიებს“ უგზავნის. სულიწმიდა ყოველ მორწმუნეშია. ვინც სხვაგვარად ამბობს, სულიწმიდას გმობს. „იაკობ, ღმრთისა და უფლისა იესუ ქრისტეს მონაჲ, ათორმეტთა ნათესავთა, – გიხაროდენ!“ იაკობის 1:1 (ძველი ქართული თარგმანი). ეს არის მთელს მსოფლიოში დიასპორაში გაფანტული საყოველთაო ეკლესიისადმი მიმართვის მაგალითი. ეს არის საყოველთაო ცნობა მთელი ეკლესიისადმი. მასში მოხსენიებულია თორმეტი ტომი, მაშინ როდესაც სასუფევლის მწიგნობარში მიმართვები ათ სამეფოს ეგზავნება. მიუხედავად ამისა, იგი ქმნის პრეცედენტს ეკლესიებისადმი გლობალურად მიმართვისთვის. კონკრეტულად ერთი რეგიონის ეკლესიებისადმი მიმართვის პრეცედენტი უკვე დადგენილია წინა შენიშვნებით.

ადრეული ეკლესია: ეპისტოლეები, მიმართული ეკლესიიდან ეკლესიისადმი

„ღვთის ეკლესია, რომელიც რომში მწირობს, ღვთის ეკლესიას, რომელიც კორინთში მწირობს, მათ, ვინც წოდებულნი და განწმედილნი არიან ღვთის ნებით, უფლის ჩვენის იესო ქრისტეს მიერ: მადლი თქვენდა და მშვიდობა ყოვლისმპყრობელი ღვთისგან, იესო ქრისტეს მიერ, განმრავლდეს.“ კლიმენტი რომაელი, პირველი ეპისტოლე კორინთელთა მიმართ, მისალმება, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან). „ღვთის ეკლესია, რომელიც სმირნაში მწირობს, ღვთის ეკლესიას, რომელიც ფილომელიონში მწირობს, და წმინდა და კათოლიკე ეკლესიის ყველა კრებულს ყოველ ადგილას: წყალობა, მშვიდობა და სიყვარული ღვთისგან მამისა და უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესგან განმრავლდეს.“ პოლიკარპეს მარტვილობა, მისალმება, კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James

Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან).

25

„და წინაშე მთავართა და მეფეთა მიგიყვანნენ თქუენ ჩემთჳს საწამებელად მათდა და წარმართთა.“ მათე 10:18 (ძველი ქართული თარგმანი). „მიუგო ნათან დავითსა და ჰრქუა: შენ, თავადი ხარ, რომელმან ჰყავ ეგე!...“ 2 მეფეთა 12:7 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ ეტყოდა იოვანე ჰეროდეს, ვითარმედ: არა ჯერ-არს შენდა, ვითარმცა ცოლად გესუა ძმის-ცოლი შენი.“ მარკოზი 6:18 (ძველი ქართული თარგმანი). „...და იყო, ვითარცა იხილა აქაბ ელია, ჰრქუა აქაბ ელიას: შენ ხარა ამრღუე ისრაჱლისა? ჰრქუა ელია: არა მე, არამედ შენ და სახლი მამისა შენისა, რამეთუ დაუტევეთ უფალი ღმერთი თქუენი და შეუდეგით კვალსა ბაალისასა.“ 3 მეფეთა 18:17–18 (ძველი ქართული თარგმანი). „ამისთჳს, მეფე, განზრახვაჲ ჩემი სათნო-გეყავნ შენ. და ცოდვანი შენნი მოწყალებითა იჴსნენ და უსამართლოებანი შენნი შეწყნარებითა დავრდომილთა თანა, ნუუკუე სულგრძელ ექმნის შეცოდებათა შენთა.“ დანიელი 4:24 (ძველი ქართული თარგმანი). „აჰა, დაგადგინე შენ დღეს ნათესავსა ზედა და მეფობასა აღმოფხურად და აღთხრად და წარწყმედად და აღშენებად და დანერგვად.“ იერემია 1:10 (ძველი ქართული თარგმანი). „და ვითარ-იგი იტყოდა სიმართლისათჳს და მოთმინებისა და სარჩელისათჳს მერმისა, შეეშინა ფელიქსს და ჰრქუა პავლეს: აწ ამას ჟამსა წარვედ, და ჟამსა მოცალესა მოგიწოდო შენ.“ საქმე 24:25 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო აღრიპა ჰრქუა პავლეს: მცირედ-ღა და მარწმუნო მე ქრისტეანე ყოფად. ხოლო პავლე ჰრქუა მას: ვილოცავ ღმრთისა მიმართ მცირეთათჳსცა და მრავალთა, არა ხოლო თუ შენდა, არამედ ყოველთა, რომელთა ესმის ჩემი დღეს ყოფად ესრეთ, ვითარცა მე ვარ, თჳნიერ კრულებათა ამათ.“ საქმე 26:28–29 (ძველი ქართული თარგმანი). „მიუგო პეტრე და მოციქულთა და ჰრქუეს: მორჩილებაჲ ჯერ-არს ღმრთისაჲ უფროჲს ვიდრე კაცთაჲ.“ საქმე 5:29 (ძველი ქართული თარგმანი). „ვერ ვბედავ მსხვერპლის შეწირვას, თუ შენ აპირებ დასწრებას.“ ამბროსი მედიოლანელი, ეპისტოლე 51.13, იმპერატორ თეოდოსის მიმართ, თარგმ. H. de Romestin, კრებულში *Nicene and Post-Nicene Fathers*, მე-2 სერია, ტ. 10, რედ. Philip Schaff და Henry Wace (New York: Christian Literature Publishing, 1896) (ნათარგმნია NPNF2 10-ის ინგლისური ტექსტიდან).

ადრეული ეკლესია

„იმპერატორ ტიტუს ელიუს ადრიანუს ანტონინუს პიუს ავგუსტუს კეისარს, და მის ძეს, ვერისიმუს ფილოსოფოსს, და ლუციუს ფილოსოფოსს, კეისრის ღვიძლ ძესა და პიუსის ნაშვილებ ძეს, სწავლის მოყვარულს, და წმინდა სენატს, რომაელთა მთელ ხალხთან ერთად, მე, იუსტინე, პრისკუსის ძე და ბაკქიუსის შვილიშვილი, პალესტინის ფლავია ნეაპოლისის მკვიდრნი, წარვადგენ ამ მიმართვასა და შუამდგომლობას ყველა ერის იმ ადამიანთა სახელით, რომლებსაც უსამართლოდ სძულთ და თავხედურად შეურაცხყოფენ, და მეც მათგანი ვარ.“ იუსტინე მოწამე, პირველი აპოლოგია, თ. 1,

კრებულში *The Ante-Nicene Fathers*, რედ. Alexander Roberts და James Donaldson, ტ. 1 (Buffalo, NY: Christian Literature Publishing, 1885) (ნათარგმნია ANF 1-ის ინგლისური ტექსტიდან).

26

„და მომიგო ჩემდამო უფალმან და თქუა: დაწერე ხილვაჲ განცხადებულად ფიცარსა, რაჲთა სდევდეს აღმომკითხველი მათი“ ამბაკუმი 2:2 (ძველი ქართული თარგმანი). „ჯერ-მიჩნდა მეცა, რომელი შეუდეგ პირველითგან ყოვლითა ჭეშმარიტებითა, შემდგომითი შემდგომად მიწერად შენდა...“ ლუკა 1:3 (ძველი ქართული თარგმანი). „ყოველივე შუენიერად და წესიერად იქმნებოდენ.“ 1 კორინთელთა 14:40 (ძველი ქართული თარგმანი).

27

„წამებასა ერთისა მოწამისასა ნუ თავს-იდებთ, რომელი წამებდეს ყოვლისავე უსჯულოებისათჳს და ცოდვისათჳს რომლისავე კაცისა მიმართ. რამეთუ ორითა და სამითა მოწამითა დაემტკიცების ყოველივე სიტყუაჲ.“ მეორე რჯული 19:15 (ძველი ქართული თარგმანი). „აჰა ესერა მესამედ მოვალ თქუენდა. პირითა ორისა და სამისა მოწამისაჲთა დაემტკიცების ყოველი სიტყუაჲ.“ 2 კორინთელთა 13:1 (ძველი ქართული თარგმანი). „ხოლო უკუეთუ არა ისმინოს, მიიყვანე შენ თანა ერთი ანუ ორი სხუაჲ, რაჲთა პირითა ორისა და სამისა მოწამისაჲთა დაემტკიცოს ყოველი სიტყუაჲ.“ მათე 18:16 (ძველი ქართული თარგმანი). „რამეთუ ესენი უაზნაურეს იყვნეს თესალონიკელთა მათ, რომელთაცა შეიწყნარეს სიტყუაჲ იგი ყოვლითა გულს-მოდგინებითა, მარადღე გამოეძიებდეს წიგნთაგან, უკუეთუ ესე ესრეთ არს.“ საქმე 17:11 (ძველი ქართული თარგმანი). „ყოველივე გამოიცადეთ და უკეთესი იგი შეიკრძალეთ.“ 1 თესალონიკელთა 5:21 (ძველი ქართული თარგმანი).